

Damaskus. — A pánarab kongresszust bizonytalan időre elhalasztották, mivel nem találtak megfelelő helyet, ahol a gyűlés megtartható lett volna.

Jeruzsálem. — Az óvárosban, közel a keresztény szent sírokhöz, egy arab ellen ismeretlen tettesek merényletet követtek el.

Házasság. Schiff Esther (Oradea) és Abrahamovits Zoltán (Oradea) f. hó 22-én délután fél 3 órakor tartják esküvőjüket.

Szép külsejű, ismert speciálista orvos, 34 éves, kitűnő rendeléssel, feleségül venne magas névét és szép urileányt 800.000 lei hozománnyal.

ARADON, ha jól és olcsón akar élezzni, keresse fel Klein Dávid orth. kóser vendéglőjét, Piața Avram Jancu 11.

Egy 12 tagú orth. izr. hitközség gyermektelen „שׂוֹר” keres, ki a melamedt leendőket is betölteni kótele. Költségeket csak a meghívottaknak téríti meg a hitközség.

x BUCUREȘTIBEN ha jól és olcsón akar élezzni, keresse fel Herschkovits Samu orth. kóser panzióját, Calea Rahovei 24 sz. alatt (Tribrunal mellett).

A békéscsabai orth. hitközség hivatalosan csatlakozott az Agudához. (Budapest). A Kenessio Gedualo előkészítő bizottságának tagja Jonathan Horovitz békéscsabai főrabbi közölte a világszervezettel, hogy hitközsége korporatív és hivatalosan lecsatlakozott az Agudához.

Őszi nagyünnepekre előimádkozói állást keresek. Érdeklődni Kohn Henrik ékszerésznél Oradea, P. Mihai Viteazul 14.

A zürichi világgongresszuson mondotta el a szerkesztőknek a délafrikai Johannesburgi ősz főrabbi.

Egy forró nyári napon, amikor dében legmelegebben tűz az afrikai nap, fáradtan és aléltan hirtelen látszóan teraszán. Egyszer csak a ház bejáratánál egy koldus jelenik meg.

Perzsaszőnyeg, gyapjúfonalakal bizalommal Schulhof Emília-tól vegyen ORIENT Szővőiskola Oradea Str. Ep. Carolavila 4. Szakszerű szőnyegjavítás! Általános tanfolyam!

SZERKESZTŐI ÜZENET Érdeklődő 6815-as előfizetés București. Wasserstrom Sándor, lapunk főszerkesztője nem jött még haza.

— Házasság. Schiff Esther (Oradea) és Abrahamovits Zoltán (Oradea) f. hó 22-én délután fél 3 órakor tartják esküvőjüket.

— Szép külsejű, ismert speciálista orvos, 34 éves, kitűnő rendeléssel, feleségül venne magas névét és szép urileányt 800.000 lei hozománnyal.

ARADON, ha jól és olcsón akar élezzni, keresse fel Klein Dávid orth. kóser vendéglőjét, Piața Avram Jancu 11.

Egy 12 tagú orth. izr. hitközség gyermektelen „שׂוֹר” keres, ki a melamedt leendőket is betölteni kótele. Költségeket csak a meghívottaknak téríti meg a hitközség.

x BUCUREȘTIBEN ha jól és olcsón akar élezzni, keresse fel Herschkovits Samu orth. kóser panzióját, Calea Rahovei 24 sz. alatt (Tribrunal mellett).

A békéscsabai orth. hitközség hivatalosan csatlakozott az Agudához. (Budapest). A Kenessio Gedualo előkészítő bizottságának tagja Jonathan Horovitz békéscsabai főrabbi közölte a világszervezettel, hogy hitközsége korporatív és hivatalosan lecsatlakozott az Agudához.

Őszi nagyünnepekre előimádkozói állást keresek. Érdeklődni Kohn Henrik ékszerésznél Oradea, P. Mihai Viteazul 14.

MI LESZ AZ ÚJ ZSIDÓ ALLAM NEVE? Még nem lehet pontosan tudni, hogy mi lesz az új állam neve.

HOGYAN LEHETNE MEGOLDANI A PALESZTINAI KÉRDÉST? Tekintettel arra, hogy nyáron rengeteg palesztinai zsidó utazik el Európába és másfelé.

MINDEN PERC DRAGA... Egy párisi zsidó szintársulathoz beállít egy nem éppen fiatal színeszín és képi szerződéssel.

MA IS... Feleség: (a férjéhez) Valamikor boldog voltál, ha csak néhány percig is láthatlak.

EGY PALESZTINAI DELEGATUS TERVEI. A kongresszus péntén: Holnap hazautazom és a legelső napon keresztül-kasul sétálok az új államon.

HOGYAN LEHETETT ZÜRICHBEN JO KISZOLGALAST KAPNI? A zürichi szállodák és vendég-villák bőségesen arattak a kongresszus alatt.

A zürichi világgongresszuson mondotta el a szerkesztőknek a délafrikai Johannesburgi ősz főrabbi.

Egy forró nyári napon, amikor dében legmelegebben tűz az afrikai nap, fáradtan és aléltan hirtelen látszóan teraszán.

— Mit akarsz? — Jöjj le rabbi, mondani valóm van számodra... — Látd, hogy fáradt és bázgadt vagyok, nem mondhatnád meg onnan?

— Szeretnék egy kis segélyt Kapni rabbi. — Csak az Örökkévaló adhat segítséget — válaszoltam.

— És ezért kellett nekem ilyen magasra fel-fáradoznom? — Nos én, aki munkában fáradt öreg ember vagyok, lenetem hozzád, hogy ezt az alacsonykeresést elmondjad.

— (Természetesen előbb mégis megkapta dus ajándékát.)

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

NEPUNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor ZSIDÓ HETILAP Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

LELKI MÉRLEG

5698

Megszólal az ünnepi kürt és fízenhatmillió „katona” megáll, leteszi az önvédelem fegyverét és vigyázatlanságban adja meg tiszteletét a Legfelsőbb Hadur előtt.

Euforduló napján megállunk és visszatekintünk. Mit hagytnak megunk mögött. Keserves esztendő, amelyben a „front” katonái még jobban szenvedtek, mint azelőtt.

De van más pogány istenség is, amelyre emlékeznünk kell: s ez a hőrség szemű Mamon, irigységtől higgyalladt szemmel lázító féltelenségre a becsülettel szerzett kenyér ellen.

Ezzel szemben mit tud a ros-hasonló gondolatvilágunk ellenfényeként felmutatni az örök Mammonimadókka szemben. A „cedokol”. Nem az apró fillérek

csörgetését gondoljuk, amely néha-néha egy nyomorult kalapjába hull, hanem az igazi „cedokol”, vagyis az irigység, a féltelenség, amely, ha szembeállítunk a mindenek felett uralkodó Mammonnal szemben.

Mi örökidők óta prófétáinkon, de legszéresebb és névtelen zsidó millióinkon keresztül is évezredek óta az egyforma születés, egyforma halál, egyforma könny és egyforma boldogság hitét hirdetjük.

Tel-Aviv. — Ugy Jeruzsálemben, mint a tel-avivi külső negyedekben bombarobbanások voltak az utóbbi napokban, amelyek az arab terror felélenkülését mutatják.

A terror főleg a mérsékelt arab körök ellen irányul, melynek bizonyítéka, hogy eddig hat arabot öltek meg. Viszont az újabb zsidó áldozatok száma mostanig — sajnos — három.

Az erőszak, a pénz és földi örömök szentháromsága küzd a teszóval, a tefillóval és cedákkal. Csak látszatra gyengék ezek a védelmi eszközök, de akik hisznek bennük, azok megnyugodhatnak.

Eszményi igazságaink hirdetése mellett a zsidó év fordulóján emlékezzünk arra is, hogy a gyász és meghasonlás keserűen köztött az öröm fájlalmát az öröm cseppjeit is felválthatják.

Bünbánó lélekkel mellünket verdesse lépünk át templomaink küszöbét és fohászunk az Egek Urához, hogy legyen ez az esztendő jobb, mint a most eltemetett.

Palesztinában nagy a nyugtalanság az újabb arab terror miatt

A NEMZETI SZOCIALISTÁK VELEMENYE. A „Völkischer Beobachter” naponta két nagy hasábon keresztül tárgyalja a palesztina-kérdést és részletesen ismerteti a zürichi kongresszus eseményeit.

Ünnepi számunk 16 oldal

A marienbadi Kenessio Gedaulon, mint annak elnöke

Zirelsohn, a chisinau-i világhírű főrabbi nagyhatású beszéde az önálló zsidó állam érdekében

A nyolcvanéves chisinau-i főrabbi a Mindenható akaratának megnyilatkozását látja az új zsidó állam terében, amelyet csodálatos módon az angolok szorgalmaznak. — Erdekes nyilatkozata a „Népünk”-nek és üzenete az ardeali zsidósághoz.

A „Népünk” eredeti interjúja.

Marienbad, (augusztus hó). Augustus 17-én este kezdődött az Agudas Jiszroel világtörvénygyűlése, amely elé érdeklődéssel tekintett a világ zsidósága, különösen annak vallásos rétege. De érdeklődéssel tekintett Marienbad felé a cionista világ is, mert dönteni kellett ezen a kongresszuson arról is, hogy kell-e a zsidó állam, vagy sem, ahogy azt nagyjából az angol kormány proponálja. Bár „jogi” jelentősége a döntésnek nincsen, mégis érdeklődésre tarthat számot, hogy miképpen alakult ki a Kenessio Gedaulo, amelyen egyházi korifeusok szép számmal vettek részt.

A gyűlés lefolyásának részletes ismertetése már kissé túlhaladt dolog, ezért jónak vettem, mint a „Népünk” tudósítója, hogy a Kenessio egyik legkimagaslóbb alakjáról írjak, aki egyúttal a romániai zsidóságnak is igen tekintélyes és egyik legnagyobb zsidó alakja.

KICSODA ZIRELSOHN JUDA LÉB

Zirelsohn Juda Léb nevét már évtizedekkel ezelőtt ismerték a közép-európai zsidóság körében, a magyar ortodoxia is ismerte, holott akkor még senki sem sejtette, hogy egykor az ardeali zsidóságnak is reprezentánsa lesz a román szenátusban. Zirelsohn egyik legtekinthetőbb korunkbeli rabbinagysága, akinek széles látóköre van, hatalmas tudása, nagy tekintélye, amit nem csak kora — 78 esztendő — hanem kétségtelenül nem mindennapi kvalitásai is igazolnak.

1859-ben született Koselezen (Cserni-gov kormányosság), 1880-tól 1909-ig rabbi volt Priluki-ban (Poltava kormányosság) és 1909 óta Kisenev főrabbi. 1910-ben már a szentpétervári hivatalos rabbikollégium elnöke.

A román impériumválasztás után Zirelsohn tekintélye nem kisebbedett, hanem más irányt nyert. 1922-től 1926-ig szenátora volt a román szenátusnak és mint ilyen, élénk részt vett a szenátus munkájában. Az alkotmány 133. §-ának megalkotásában tevékeny részét vett, amely kimondja a zsidók egyenjogúsítását. 1926-ban Kisenev szenátora lett. Történelmi energiájának és nagystílű egyéniségének legjellemzőbb bizonyítéka, hogy amikor 1926 február 29-én tartott beszédében, amelyben a antiszemita agitátorok megbíntetését követelte, nem kapott megfelelő és hiteles választ. — lemondott mandátumáról és otthagyta a szenátust, ahol gerinces és szókimondó egyéniségét különben sem szerették. Még a kisenevi városi tanácsosi mandátumát is letette, olyan ellentétbe került bátran képviselt zsidó védelmi álláspontjára ért ebbéli tisztségével is.

ZIRELSOHN ES AZ AGUDA

Erdekes és páratlanul agilis egyéniségének fotográfiajához tartozik az is, hogy bár mindenkor szimpatizált a zsidó országépítés eszméjével, de intranzingens vallásossága miatt inkább az Agudában helyezkedett el. Ez az állásfoglalása azonban a nemzeti alapon álló és olyképpen gondolkodó zsidóságnak csak hasznára volt, mert ezt az álláspontot képviseli az Agudában — aminek éppen itt Marienbadban a harmadik Kenesszion is tanujelét adta.

Zirelsohn nagyságát legjobban jellemzi, hogy az 1923-ban és 1929-ben tartott nagy Kenesszionon ő volt azok elnöke. Még a konzervatívabb galíciai és lengyelországi rab-

bik is követik és elismerik fennsőbbiségét, dacára annak, hogy gimnaziumot létesített Chisinauban még 1920-ban és ott a héber nyelv, a legfőbb oktatási nyelv. Nehi még a héber sem árt, tőle ezt is elfogadják és a fáradságban levő Zirelsohn főrabbit, a romániai zsidóság büszkeségét választották meg a marienbadi Kenesszio Gedaulo elnökévé.

ZIRELSOHN AZ „IGENT” MONDÓK VEZERE.

Amint Zürichben, úgy Marienbadban is a kérdések központjában az állott, hogy milyen állásfoglalása lesz az Agudának az önálló zsidó állammal kapcsolatban. És itt mutatkozik Zirelsohn nagysága, hogy mielőtt még puhatózózt volna, nyíltan kiállt az önálló állameszmé mellett és ez irányú első felszólalása kimondhatatlan hatást váltott ki, a kongresszus résztvevői között.

Többek között a következőket mondotta beszédében:

— *Al pi din kimondom, hogy minden vallásos zsidónak kötelessége a zsidó állam megteremtését támogatni. Nekünk feltétlenül minden erővel küzdeni kell annak érdekében, hogy a Tóra szelleme győzzön az új zsidó államélet keretén belül. Azonban nem szabad gondolkoznunk azon egy pillanatra sem, hogy mit mondjunk a királyi bizottság ebbéli előterjesztésére. Minden erőnkkel a leghatározottabban „igen” kell mondjunk és amikor a zsidó állam meg van, folytathatjuk a mi vallási meggyőződésünk érvényrejtését a zsidó állam érdekében a harcot.*

Beszéde után azonnal hasonló szellemű beszédet tart az *szochasiv* és *oroczky*, *lucki* főrabbi, aki döntő argumentumokkal támasztotta alá Zirelsohn állásfoglalását. Voltak ellenhangok is, így többek között erős volt a „nem”-et hangzó *Elchenan Wasserman*, a barnovici nagy jesiva feje, aki „hamis profétának” nevezte azokat, akik igent mondanak.

BESZÉLGETÉS ZIRELSOHN FŐRABBIVAL

A nyolcvanéhoz közeli korban levő agg főrabbi állásfoglalása annyira frappánsa a jelenlevőket, hogy mint a „Népünk” tudósítója, szükségesnek láttam megintervenálni a chisinau-i főrabbit, aki éppen fáradságban volt a elnöki pódiumról. A két szemüvegen keresztül látszottak szelid szemei és készséggel állott rendelkezésemre. Állásfoglalásának indokait kérdeztem, mire következőket válaszolta:

— *Amint már mondtam, az a körülmény, hogy most a zsidó állam teréről szó lehet, azt a Mindenható akaratának irányításában látom. Hogyan is volna elképzelhető másképpen, minthogy most, amikor olyan sötét korszakát éljük zsidóságunknak, jöjjön spontánul a királyi bizottság és mondja azt, hogy az üldözött zsidóságnak adjunk egy önálló zsidó államot. Az volna természetes, hogy most ők is az üldözökhöz álljanak és még azt a his lehetőséget is elzárják előlünk, amit a palesztinai bevándorlás és földvásárlás jelent számunkra. S ehelyett jön Anglia és előterjeszti az önálló zsidó állam létesítésének tervét. Ez csakis felsőbb rendeltetés lehet, hát hogyan állhatnak szembe vallásos zsidók egy ilyen feltehető elhatározással?*

— *Mi a véleménye főrabbi úrnak a zürichi kongresszus határozatát illetően?*

fejfájás ellen Retetris partilla!

— *Igen, én helyeslem a cionista világkongresszus határozatát, mert a zsidó állam léte történelmi szükségesség és nagyon optimista vagyok abban, hogy annak politikai és gazdasági jövője a legszebb reményekre jogosít. Mindegy az, hogy az új zsidó állam kicsi-e vagy nagyobb, de politikai tekintélye nagyon nagy lesz. Jó hatása lesz általában azokra a zsidóakra is, akik a galuti országokban maradnak. A zsidó néphez önálló képviselője lesz a Népszövetségnek is.*

— *Hogyan képeli főrabbi ur, hogy elérhető legyen az új államban annak vallásos alapja?*

— *Egyszerű az út — mondotta Zirelsohn főrabbi — az összes vallásos érzelmű zsidóságnak össze kell fognia a Szentföldön, mint azoknál az Aguda a Mizrachival, az ezen pártokon kívülálló többi vallásos zsidósággal s akkor biztosítva lesz az új állam fundamentuma.*

Eddig szólott Zirelsohn főrabbi nyilatkozata, amelyet a „Népünk”-nek adott. Végül bucsuzásán megkérdeztük, mit izen az ardeali zsidóságnak?

Zirelsohn főrabbi elmosolyodik és azt mondja: *„azt kívánom nekik, amit magunknak basarabáknak, ószintén és szívvel. Legyen az eljövendő esztendő a gaula éve s legyünk valamennyien, itt a galuban és az Éreben boldogak és megelégedettek. Muljor el már fejjük fölül a megpróbáltatások zsidóországa...”*

A marienbadi Kenessio Gedaulo határozata a zsidó állam ellen

Marienbad, A csehországi világtörvénygyűlés napokig tanácskozott az Agudas Jiszroel világtörvénygyűlése, a Kenessio Gedaulo, amelynek rabbitanácsa nagyérdeklődéssel határozatot hozott, az angol kormány által tervezett és a zürichi cionista világtörvénygyűlésen elfogadott, zsidó államalakulás ellen.

A határozat a következő: a) A mi szent országunkat az Örökkévaló örök frigyként nekünk adta, hogy ott a Tóra törvényeit és parancsait megtartsuk és hogy istenfélő életet éljünk. Ezért a zsidó nép szívének minden dobbanásával és lelkeinek minden vágyával örök időkre összekapcsolódott a megszentelt földdel. b) Mivel bűneink miatt elűztünk onnan, az Örökkévaló prófétái útján tudatta őseinkkel, hogy egykor megvált bennünket a száműzetésből. Annak hitte, hogy ez a megváltás elkövetkezik, alapja szent vallásunknak, amely minden zsidóra egyaránt vonatkozik. c) A zsidó nép igénye a Szentföldre a Tórában gyökerezik a próféták megnyilatkozásában és tételes törvényekben. d) Ez zsidó állam létesítése csak úgy lehetséges, ha a Tóratörvények lesznek ennek az országnak alapvető törvényei s az államhatalom elismeri a Tóra uralmát. Egy olyan zsidó állam, amely nem ismeri el ezt, az tagadja a zsidó történelemnek, negációját jelenti a zsidó nemzet létezésének és egzisztenciájának sírásója. Egy ilyen államalakulat nem érdemli meg a zsidó állam elnevezést.

Mussolini keze...

Lassan minden hiderül. Most például, a mandátumbizottság ülésén egy kellemetlen kérdéssel kapcsolatosan firtatni kezdték, hogy vajjon a palesztinai forradalmi megmozdulás spontán megnyilatkozás volt-e, vagy pedig jól előkészített akció? Mr. Hull, aki Ormsby Gore mellett az angol kormányt képviselte, kijelentette, hogy az események véletlenül és váratlanul robbantak ki. Erre a bizottság elnöke megkérdezte, hogy akkor miért kaptak a palesztinai arabok öt millió frankot 1935-ben? Mire kapják a pénzt? És ha kapták, mire költötték? Nagyfontosságú kérdések ezek. A mandátumbizottság terve, hogy végre megadják, hogy honnan szörög az arany és mi garul a tengereken át: márká, vagy lira? Az angol bizottsági szervezet, az *Intelligent Service* már nagyjából tudja is a milliók eredetét. Nekünk nem mondják meg, mert mi köztünk is hozzá. De azért tudunk mi is következtetni bizonyos jelekből és ki is merjük hallok mondani, hogy Mussolini keze lehet ebben benne. De objektíve megállapíthatjuk azt is, hogy nem annyira zsidó-ellenes megnyilatkozás ez, hanem inkább az angolok „háborújának” egyik terene. Mindenféle kellemetlenséget okozni John Bullnak, ez lett a „menyeli” politikának a tengelye. Palesztinán pedig kiváló teret erre a célra. Mert a multit csak heccelni kell, s kész a „borsó” az angol kormány számára, amelyet az orra alá ténnek.

Öt millió frank! Ment oda több is. Fontban, lirában, dollárban, mindenféle valutában. Meg fogyer is ment, meg propagandáratok milliói. Csak ismét a világ felett kérvényesen terpeszkedő angol imperiumot. Ott kellemetlenkedni neki, ahol lehet. Az utóbbi években lehetett neki: főleg Palesztinában. Ezért csináltatott Mussolini a bari rádióállomással arab nyelvű előadásokban angolellenes propagandát. Meg görgette a lírát. Mert a fascista államokban nincs pénz élelemre, nincs pénz semmire sem: csak feyverre meg igazásra. Innen ered az ötmillió is, amelyről oly kellemetlen kérdéseket intétek Ormsby Gore-hoz Genfben...

Hogyan beszélnek a berlini tanácsülésen, a zsidók strand-

fürdőzéséről?

Történt 1937 június 5-án, a berlini városi tanács ülésén. Nem szükséges ehhez semmiféle glossza, csak eredeti gyorsírási jegyzetek alapján írjuk meg ennek a tanácsülésnek vitáját. Jobban belevilágít a berlini vezetők körök lelki világába, mint egy hatalmas reflektor.

Körner tanácsag: Indítványozom, hogy Berlinben és környékén tiltsák el a zsidóknak a fürdőépületekbe való belépését.

Dr. Corti városi orvos: Magam is úgy vélem, hogy lassankint meg kellene szigorítani a zsidóknak a fürdőkhöz való kirekesztését. Ezt azonban felső parancs alapján megvalósítani, a külpolitikai hatásra való tekintettel, célszerűtlennek tartanám. Felhatalmaztam és figyelmeztettem a fürdőki tulajdonosait, hogy azokat a zsidókat, akik feltűnően viselkednek, egyszerűen dobják ki. Ha a fürdőruhák nem felel meg egészen a követelményeknek, akkor ezt az alkalmat főleg a zsidóknál kell kihasználni, de a zsidóság ellen irányuló céllal nem kell túlságosan hangoztatni. Ha egy zsidó jön és fürdöni

Senki sem emelkedhet meg magának, hogy pénzét fölöslegesen költse!

Ha alkalom van izlésének megfelelő divatszöveteket olcsón, jó minőségben, legnagyobb választékban

Deutsch posztóáruház
idény előtti olcsó elrusításán alkalmi áron vásárolni

akar, ezt is lehet neki mondani: „Fürdözhetsz a Dennevitzerstrassen levő fürdőben is”. Nevezetesen a Wanssee-fürdőintézetre nem szívesen tennék figyelemzetet táblát, mert azt sok külföldi látogatója, Wanssee téhat kritikus pont.

Dr. Lippert főpolgármester és városi elnök: Az 1935. évben Wansseeben belépni és fürdeni tilos! A külügyminisztérium kívánására azonban le kellett vennünk a táblát, mert már folytak az olimpiász előkészületek. Akkoriban beszéltem a Wanssee-strandfürdő vezetőjével és ügyesen formulázott össegegy igénybevetelére utasítottam őt. Ez igen jól be is vált. Azt hiszem, az ilyesmit, főleg olyan vidékeken, ahol a nyílt fürdőt nem lehet elzárni, nem kell tisztára hatóságilag szabályozni. Végre is, hálá Istennek, vannak rohamosztások és vízostások legények, akik egyenruha nélkül, ahogy az Isten őket megteremtette, itt vannak és itt ülnek. Ezek a mi politikai katonáink, akik nyitva tartják a szemüket és látják, hogy mi folyik és szükség esetén kellő erővel be is avatkoznak. A Wanssee-Strandfürdőn nagyon jól bevált. Ott az S. A.-legények először jeleztek és igazolták magukat a fürdő vezetőjével és közölték, hogy ha valami történnék, rendelkezésre állanak. Úgy végezték a dolgukat, hogy nem idéztek elő csoportosulást, hanem felhívták a fürdőmester figyelmét az illetőre. A fürdőmester felszólította az illetőt, hogy azonnal hagyja el a fürdőt. Ha szükség volt rá, a bátor S. A.-legények a fürdőüzemen kívül, az erdőben vártak egy kissé, míg az illető kikergette, azután közölték vele a zsidóságot. (Derülttség). Amint Kiepe néptárs nekem jelentette, ez az eljárás rendkívül jól bevált.

Kell-e ezt kommentálni?

A palesztinai gyermekek lélektana

Egy Magyarországról elszármazott fiatal tanárral kerültünk össze a napokban. Látogatásban volt Európában feleségével és már megy is vissza, mert ünnep után kezdődik az iskolaév. Tel-Avivban tornatanár néhány gimnáziumban. Egyenesen mellének szegez-zük a kérdést: igaz-e, hogy az ifjúság ott nem tekintélytisztelő? Erre röviden elmondja egyik iskolai epizódját. Az egyik osztályban rossz idő miatt benn a szobában foglalkoztatta a fiukat. Közben az egyik egy papiracsót felpukasztott (ez diákhecc, akár itt, akár ott.) A fiut, egy gazdag egyiptomi zsidó fiát, kiutasította az osztályból. A fiu szemtelenül azt válaszolta, hogy előbb meg nevetni akar. Erre megfogta és kipendírtette erővel az ajtón. Tanári konferencia, a fiut néhány napra kicsapták. Később megbárátkozik a gyerekekkel és megkérdi, hogy öszintén mondja meg — miért volt olyan szemtelen?

— *Próbára akartam tenni — mondja a fiu — mennivere energiúks és hogy reagál. S azt mondja tovább a tornatanár, hogy minden osztályban minden gyerek „próbara teszi” tanárjait. A gyerekek rendkívül élénk-zsúek, gyorsfelfogásúak és van még valami, ami érthetővé teszi túlélnék temperamentumukat. A lakások kicsik, a meleg igen nagy és így a gyerekek sokat vannak az utcán. Az utca pedig nevel és ront is rajtuk. Meg azután a szülő is, „zsidó-szülő”, akik elkényeztetik gyermekeiket. De rendkívül életrelvők és bátrak. A nyugtalanságok idején nem akadt gyerek, aki félt volna. Nem félték az araboktól és nem félnek az életétől.*

Igen érdekes, hogy egyszer egy órán szabad témaválasztás volt és a gyerekek azt kérték Fábrián tanártól, aki informált bennünket, hogy beszéljen valamit az antiszemitizmusról. Mert az arabokkal való ellentét népiharc s nem antiszemitizmus, a szónak európai értelmezésében. És amikor beszélt nekik, akkor azt kérdezték: hát m'ert nem védekeznek, miért nem ütnék vissza?

Ilyen „naivak” a palesztinai gyerekek. Ők még nem tudják, hogy milyen nehéz „visszaütni” egy ország vezérét, egy egyházi vagy politikai tekintélyt. Ők szabadsághoz vannak szokva és ez a kincs az, ami legfőbbet ér az új zsidó országban. Sok szépet és érdekeset hallottunk az új generációról, akik még nagyon büszke lesz a világ zsidósága. Az új zsidó típus ez, a bátor, gerinces újhéber generáció.

A zsidó pápa legendája...

Történelmi igazság, hogy voltak a történelem folyamán zsidó pápák is. Az egyik zsidósármazású pápa II. Anaklét, aki Rabbi Simon ben Jicchak-nak, a híres mainzi rabbinak elrabolt fia volt. A XII. századnak ezt a híres rabbiját Rabbi Simon Hagodol-nak neveztek, akinek Elchenan nevű fiacskáját kivánsan elrabolták a szülői háztól. A csiny korában elrabolták az egyházi méltóságok rangfokozatán és 1130-ban — így tartja a legenda — pápává választották. Ugyancsak a legenda szerint az őt megelőző pápa ismerte származásának titkát s egy napon valamilyen ürügyvel elhívatta a mainzi hitközség vezetőit és ezen a révén apjával is összekerült. Az apa és fia végtelen boldogságban találkoztak s ennek folyamománya képen a pápa egyszerre csak eltűnt és a tradíció szerint a mainzi hitközségben elrejtőzve fejezte be életét. Ennek az elveszett Elchenan fiúnak nevét szőtte bele apja abba a gyönyörű *ros-hasonoi imába*, amelyet az ünnep második napján, a reggeli Borchu után a kántor recitál, s amely így szól: *Melech ómon moamorocho...* Királyunk igazak bizony a Te szavaid... Ennek a zsidó pápának legendája suhan át a gyűlekezeteinkben ma is, Roshasonoh második napján és felhangzik ezernyi zsinagógában a kántorok ajkáról a mainzi zsidó tudós megkapó imája, amelybe az apa elrejtette csodálatos sorost ért fiának nevét. *Igy történt?* Ki tudja ma már teljes bizonyossággal? Azt a történések is elismerik, hogy *II. Anaklét pápa valóban zsidó volt, az is bizonyos, hogy Rabbi Simon élt*. Az ima is megvan, amelyet ájtatosan elmondunk a nagy napon. Egyik érdekes fejezete a zsidóság tragikus történelmi eseményeinek.

— *Minden hiábavaló volt?* Akkor csak a legjobb szer, a Toga! segíthet. Toga nemcsak fájdalomcsillapítólag hat, hanem gyorsan és biztosan meggyógyítja a rheumát, köszvényet, túlidőzedszabát, gripát, idegfájdalmakat és fofáist és hűlése betegségeket. Gyógyszertárakban és drogériákban. Lei 12, 52, 130.

— *ELJEGYZES.* Grünspann Irénkét, a Corso áruház tulajdonosnőjét (Oradea) eljegyezte Kandel Mihály (Reghin). M. k. é. h.

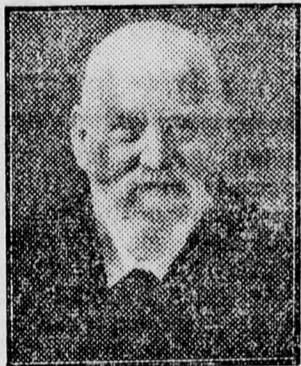
— *HÁZASSÁG.* Gross Izidor (Satumaro) és Riesel Scerén (Voslub) házasságot kötöttek.

Akihez Lord Balfour husz évvel ezelőtt világhíres deklarációját intézte

Lord Lionel Walter Rotschild meghalt

A „Rotschild” szó még mindig nem vesztett régi varázsából. Még mindig a legelőkelőbb zsidó családot jelenti világszerte és aki foglalkozik ennek a történelmi családnak életével, az megállapíthatja, hogy nem vagyoneért érdeklik meg a nimbust, amely körülveszi őket, hanem azokért a családtagokért, akik bizonyos tekintetben kiváltak a kortársaik közül és valami nagyot és maradandót alkottak. Azok a Rotschildok, akik a pénz, a krózi vagyont, csupán eszköznek tekintették arra, hogy abból az emberiségre, vagy annak egy részére haszon hármoztak.

Talán csak Edmund de Rotschild-ot említjük meg, aki Palesztina felépítése körül szerzett elővillhatatlan érdemeket. Most nem soroljuk fel ennek a nagy családnak többi tagjait, hiszen ez kötelet tenne ki (aminthogy hatalmas Rotschild iradalom is van), hanem egyről akarunk

Lord LIONEL WALTER ROTSCCHILD

írni, aki most fejezte be, 69 éves korában földi pályafutását.

NATHANIEL MAYER — VII-İK EDVÁRD ANGOL KIRÁLY BARÁTJA.

Nathaniel Mayer Rotschildnak és a szépségeről mesze földön ismeretes Lady Emma Luise Rotschildnak fia volt Lionel Walter. Apja volt az első, aki peer-i méltóságot viete zsidó létére az angol arisztokráciában. Ő volt az, Nathaniel Mayer, aki 1879-ben Anthony nagybátyjától az angol báróságot örökölte és később az osztrákot is. 1885-ben az alsóház tagja lett és akkor kapta a peer-i méltóságot a lord címmel. Ezzel a kinevezéssel lett az első zsidó, aki a lordok házában tagja lett. De nem csupán ez volt a nevezetessége. Sokkal inkább az, hogy a pénzügyvilágban olyan jelentős szerepet játszott, hogy az angol nemzeti bankkormányzói állás biztosította számára a szabad bejárását a királyi udvarhoz is és amint a feljegyzések igazolják, intim barátság fejlődött ki VII. Edvárd király és Nathaniel Mayer Rotschild között. Valóságos „baráti” kapcsolatot fejlődött ki közöttük, amit a most elhunyt Lionel Walter is örökölt, aki atyja halála után szenior-főnöke lett az angol Rotschild-háznak. Rengeteg címe volt és rangja, a Buckingham grófságban is custos rotulorum, azaz „békébiro” volt, mert hatalmas birtokai voltak ezen a területen. De a sok hatalom és vagyon nem vaktották el, mert első embere volt az angol zsidóságnak is. Mint az „United Synagogue” elnöke, erős befolyást gyakorolt az angol zsidó közeleire is és mindenkor közbelépett, amikor a bevándorló és az angol mentalitást nem ismerő zsidók és a benszüllöttek között az ellentéteket ki kellett egyengetni. Különösen akkor tett sokat, amikor a cári Oroszország zsidóit üldözték és mint az orosz zsidókat segélyező bizottság elnöke, hatalmas segítséget nyújtott — erkölcsit és anyagit — az üldözötteknek. Erősen szimpatizált Herzl-el is, aki gyakran meglátogatta s akinek terveit mindig előszeretettel támogatta.

KI VOLT A MOST ELHUNYT LIONEL WALTER?

Atyjának 1915-ben bekövetkezett halála után ő lett a londoni Rotschild ház szejorja. Ez nemcsak nagy dísz jelentett, hanem súlyos társadalmi kötelezettségeket is. Lionel Walter csak rövid ideig vállalta ezeket a kötelezettségeket. Kétévi szeniorfőnökség után átadta unokaöccsének, Lionelnek és Anthony-nak a bankház vezetését, akiket alkalmasabbnak tartott a pénzügyi tranzakciók levezetésére.

Elköltözött Londonból és az év túlnyomó részét tring-i kastélyában töltötte. Tanulmányait Cambridge-ben és Bonn-ban végezte, az egyetemen filozófiai fakultásán, s filozófiai doktorátust is szerzett. Zoológiával csak később kezdett foglalkozni, s magánutamon nagyobb ismeretre tett szert, mintha az egyetemen sajátította volna el az állattan tudományát. Főképpen a madárta, az ornitologia érdekelté és tring-i kastélya szomszédságában hatalmas madárfarmot létesített a madarak életének tanulmányozása céljából. Madártaji kutatásait honorálta a Royal Socyeti, amikor néhány esztendővel ezelőtt tagjai sorába hívta meg a magántudóst, akinek megfigyeléseit a madarak életéről a legelőkelőbb szaklapok hozták nyilvánosságra.

De a madarak életén kívül élénk és erőteljes szerepet játszik az angol pénzügyi életben. Alénke a „Board of Deputies”-nek, a legnagyobb angol-zsidó szervezetnek és a „Jewish Assosiation”-nak, meg a „Maccabean Club”-nek is.

Mi VOLT A BALFOUR DEKLARÁCIÓ ELŐZMÉNYE?

Ez a deklaráció egy fejlődési folyamat eredménye, amelynek kezdete a cionista mozgalom

Foreign Office, november 2nd, 1917.

Dear Lord Rothschild, I have much pleasure in conveying to you, on behalf of His Majesty's Government, the following declaration of sympathy with Jewish Zionist aspirations which has been submitted to, and approved by, the Cabinet. His Majesty's Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people, and will use their best endeavours to facilitate the achievement of this object, it being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status enjoyed by Jews in any other country.

I should be grateful if you would bring this declaration to the knowledge of the Zionist Federation.

Handwritten signature of Arthur James Balfour

A Balfour-deklaráció eredeti kézirat

megindulásától datálódik. Korábban, mint a világ bármely más országában jöttek rá az angolok a zsidókérdés univerzális karakterére. Eszrevették, hogy mindinkább politikai kérdéssé válik és csak területi alapon oldható meg. Már a XIX. század angol irodalmában is folyton visszatér a gondolat, hogy a zsidók szerezzék meg Palesztinát. Már Lord Beaconsfield is szimpatizált a gondolattal. A Biblia iránt különösen meleg érdeklődést tanúsított angolok mindenkor szívesen vették ezeket a palesztinai célzásokat. Amikor Herzl Tivadar megkezdte a cionizmus érdekében propagandáját, már akkor az angol közvélemény szimpátiával fogadta. A világháboru

idején volt benne sok politikum, hogy a központi hatalmak zsidóságának egy részét is felvilágyozza az entente javára az a gondolat, hogy az angol kormány egy új zsidó otthont akar létesíteni a régi megszentelt zsidó földön. E téren sok eredményt nem értek el, de annál nagyobb volt a hatás a new-yorki, londoni és a párisi zsidóság körében, amikor az angol kormány megnyilatkozása napvilágra került. Az arabok is megmozdultak és az akkor folyó világháboruban igyekeztek a törökök — akiké volt még akkor Palesztina — minél több nehézséget okozni. Ezért kellett a Balfour deklaráció után egy Fehér Könyvet is kiadni az akkori angol kormánynak, amelyet Churchill, aki gyarmatiügyi államtitkár volt, az alsóház elé terjesztett.

Az bizonyos, hogy ez az irás volt az első nagyhatalmi nyilatkozat, amely kétezer év után újra megemlíti azt, hogy a zsidóknak területumra van szükségük. 1922-ben azután ennek alapján adta meg a Népszövetség a mandátumot Angliának, amely most már „tulladott”-nak tekintti és a „national Home”-t, azaz nemzeti otthon helyébe a szuverén zsidó államot kívánja megvalósítani, a zsidó nép osztatlan közreműködésével.

A BALFOUR DEKLARÁCIÓ

Ha nem lett volna Lionel Walter szejorja Rotschild háznak, ha nem lett volna a világ

Lord A. J. BALFOUR

egyik leggazdagabb és legelőkelőbb embere, ha nem lett volna világhírű tudós, akkor is beírta volna nevét a zsidó történelembe az a negatív ténnyel, hogy 1917 november 2-án kelt lord Balfour által kiadott nyilatkozatot hozta intézte, amelyben elismeri a zsidóság igényeit Palesztinára. Ezzel kapcsolatosan közülük szöszerezett a Balfour deklaráció szövegét, amely a következőképpen szólott:

Foreign Office, 1917 november 2.

Kedves Lord Rothschild!

Szerencsémnek tartom öfelsége a királynak kormányának nevében a következő szimpátia nyilatkozatot tenni a zsidó-cionista törekvésekkel kapcsolatban, amelyet előterjesztetem a kabinetnek és azt jóvá is hagyja.

Öfelségének, a királynak kormánya egy nemzeti otthonnak Palesztinában való létesítését a zsidó nép számára, jóakarattal támogatja és a legnagyobb erőfeszítéseket teszi, hogy ennek a célnak elérését megkönnyítse. Ugyanakkor tisztán és érthetően leszögezzük, hogy semmi olyat nem lehet megtenni majd, ami polgári és vallási jogait csorbitana a nem-zsidó közösségeknek Palesztinában, vagy pedig a zsidók helyzetében ezáltal változás állana be a világ más államaiban.

Szíveskedjék ezt a nyilatkozatot a cionista föderáció tudomására hozni.

Arthur James Balfour

Ez a Lionel Walter halt most meg 69 éves korában, követve az azoknak a nagy Rotschildoknak sorát, akik többek voltak, mint pénzügyi zsenik, a moderu világ hatalmasai, hanem emberek is voltak, érző, melegsívű emberek, még hozzá zsidók, akik élén állottak népüknek, ott és akkor, amikor annak szükségét látták.

A Balfour deklaráció Rotschildja befejezte pályafutását és megérdemli, hogy a világ zsidósága meggyászolja őt, mint egyik nagy emberét.

Izzó történelmi

események, apró epizódjai...

SZOMBAT ZÜRICHBEN

Nem lehet egykönnyen felejtani a zürichi napokat. A világ zsidósága már mindent tud, ami a kongresszuson történt. Bann a gyűlésen, s künn a folyosókon, a büffében, az irodákban, az utcán. De nem érdekelten az sem, hogy miképpen nézett ki a „kongresszusi szombat”. Támadhatják a cionistákat elfogultak és minden kákan csomót keresők azal, hogy nem elég vallásosak, azért a svájci állami posta, amely külön hivatalt állított a kongresszus rendelkezésére, szombaton zárva tartotta ezt a hírdeltségét. Nem vettek fel táviratot és nem lehetett telefonon beszélni péntek délutántól — szombat este kilelencig. Ha egy-egy delegátus mégis tett-vett olyat, amit esetleg szombaton nem szoktak vallásos zsidók, azt mint privát ember csinálta, de hát a mi ortodoxaink csak azt tesszik kivétel nélkül valamennyien, amit szabad? ...

Ott voltam, tehát láttam, hogy szombat délelőtt a delegátusok és vendégek nagyrésze a különböző templomokban töltötte idejét. A Löwenstrassen levő nagytemplomban dr Taubes főrabbi mond lelkes szónoklatot. Zsufolásig teli voltak a padsorok svájci zsidókkal, meg velünk, vendégekkel. Azt mondja dr Taubes főrabbi, hogy a mi bűnünk, hogy elhanyagoltuk az elmúlt husz esztendőben Erec Jiszraelt. Amikor itt vége az imának, a liverpooli főrabbi társaságában (mizrachista) elmegyünk a Banhoffstrassen levő chassid-imaházba. Elég messze van gyalog és a főrabbit elég sokan megnézik a járókelők közül. Szép nagy szakállá van a főrabbinak, hosszú fekete kabát, kerek bársony kalap, mellette pedig jómagam világosszürke ruhában, furcsa összetétel... nemhiába néztek utánunk...

Elmondja utközbén, hogy Basarabiából került a hatalmas hitközség élére, amelynek nagyvágóhídjá van, ahol napi negyven mázsa húst vágunk, mert részben innen látják el Londont rituális hússal. Közben egy Louis

Az égi sőtártuvó

— A „Nepünk” eredeti tárcája —

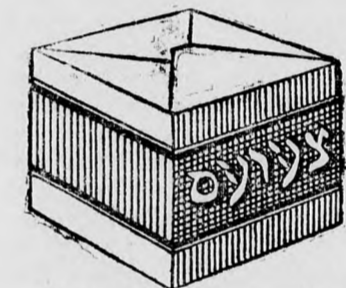
A félelmetes napok között, amikor már hűvöseket a hajnalok, hideg harmateppek csillognak a réten és a hervadó virágok fázosan takarják el szirmaikat elszintelenedő kelyheikbe, ezekben a napokban valami különös sóvárgó feszültség hatalmasodott el a rysztovi cáddikok, Reb Majeren. Figyelmesebb tanítványai és bizalmasabb hívei már a szelichoth-napok óta észrevehettek valami rendkívülit a cáddikok s ebben az évben Roshasonokor — ez szegyet ütött a hívek fejébe — olyasvalami történt, ami még soha sem fordult elő és rendkívül fessigázta a hívek kíváncsiságát. Roshasonokor első napján Toraolvásás után a rebbe stetos lépésekkel elhagyta az imaházat és azoknak, akik követni akarták, csak kezével intett, hogy maradjanak. Persze senki sem merte követni a cáddikot, aki egyenesen a faluvégi temető felé tartott és itt eltűnt a sirok között. A hívek várakoztak egy félórát, egy órát, dél is elmúlt, már a muszaf imához kellett volna hozzá kezdeni, de a cáddik még mindig nem került elő. Végre, mikor a hívek türelmetlensége tetőpontra hágott, a kora délutáni órában előkerült a cáddik. Odahívatta a sámeszt és parancsot adott, hogy az utolsó padban ülő sebforradásos fiu jöjjön fel a Toraasztalhoz, mert az fogja fujni a sófírt. A fiu idegen volt Rysz-

EGÉSZSÉGÉT A CSALÁDNAK AZ ÚJ ESZTENDŐBEN IS

שומע

אינד איסנערפראכט אונד אלס דיינס פפלאנען פלעט נעשדעק דאהער פאן נייע יאר אוננפאנען אכטעט יעדע ווישעט הייפריי דאמיט דיא שפיינע נשאמטע בייא דער הערשמעללונג דער שמאקראפטסטען שפיינען אייננעדאלטען ווערדעק אונד נימט דאהער דאס כשר צערעס שפיינע פלעט צום בראיאן אינד קאכש

Peres כשר

100% növényi zsiradék

Ugy tejes, mint husos ételek számára

לשנה טובה תכתבו ותחמיו לאתרת לחיים!

nevü oradeai metsző és kántor iránt érdeklődik. Hírtelen nem értettem, hogy kiről lehet szó, de később, beszélgetésünk során rájöt-

tem arra, hogy ki ez a „Louis”. Hát senki más, mint az oradeai Lajos Abraham, aki elfinancsította nevét és I. Lajos néven akar a

gyermekeim, én bízom bennetek — folytatta a rebbe — és azért elmondom nektek. Először is tudjátok meg, hogy ez az utolsó Jomkippur, amelyet még e földön töltök. Mához egy évre már az égen leszek, mert Felülről kinyilatkoztatott nekem. Szelichoth első hajnalán a Fény könyvét olvastam és lelkem megtelt a Fény szomszágával. A hajnali hívős csendben egyszerre mintha szárnycsapatok szálltak volna be szobámat és úgy éreztem, hogy emelkedik velem a föld felé... A Legmagasabb Hely küldöttéi jöttek erem és megmondották, hogy ebben az évben engem talált a Magas Biróság méltónak a „36” közül arra, hogy végignézzem a Mennyei Istentiszteletet. Amde jól tudjam meg, hogy aki azt végignézi, annak megvannak számlálva napjai és a „Számolás napjában”, meg az Omer bemutatása előtt el kell örökre távoznia a földről. Jól gondoljam meg, hogy ezt tudva, végigakarom-e nézni az égi Roshasonokor. A szörnyű félelemfől és nagy izgalomfól nem tudtam szólni, nyelvem egészen odapatad a szájpaddalhoz és csak némán bólintottam a fejemmel. Erre közrefogtak és szálltak, szárnyaltak velem fel a Magasba. Nem tudom mennyi ideig tartott a megfogtatás, nekem úgy tetszett, mintha évekig tartott volna. És egyszerre széles, aranycirádás ház elé érünk, az egyik Szárnyas Küldött megrögzöttá halkan az ablakot, amely tőpzből volt és a végtelen mértföldrede sugározta fényt. Az ablakon kidugta fejét egy sze-

liverpooli vágóhídon „uralkodni”, miután Oradeán „detronizálták”.

Már régen elmult délidő, amikor elérkezett egy kösér vendéglőbe. Itt teljesen „ortodox” a hangulat, a delegátusok halkán zemozoznak dudolnak...

RAV FISCHMAN, AZ UJ ZSIDÓ ALLAM LEENDŐ KULTUSZ-MINISZTERE

Jön a szombat délután. Lehet-e jobb helyen tölteni ezt a délutánt, mint Rav Fischmannal, a mizrachí világszervezet spiritus rectoránál, akiről úgy beszél a fáma, mint a *centod ország leendő kultuszminiszteréről*. Mit írhatok erről a beszélgetésről? Amikor egy zürichi szállodaszoba csendjében egy ragyogó zsidó koponya széles csapongású gondolatába gyönyörködhetem? Rav Fischman szédeltes tudása, lenyűgöző közvetlensége másokat is leköti és frapíroz. Hiszen műveit is, akár történelmi tárgyúkat, akár homilektikákat, az új héber irodalom remekei. Eleinte nyitott könyv, amelynek vezérmotívuma: *a nemzeti alapon álló vallásos zsidóság megszervezése és az országépítés munkája*. „Üjszög”, de annak egészen magasabbrendű értelmezésében. Talán nem is meglepő, ha egy ilyen képességű embernek *memóriája is bamulatos*. Mindenre emlékszik. Ardeali körutjának legkisebb epizódjára is. A „Népi” munkálkodását is figyelemmel kíséri és elismeri fontosságát. Még azt is tudja, hogy Palessztinában is olvassák lapunkat, meg az utódállamokban. Szélesreterjes ismereti a *Brit Haolami* (Mizrachí világszervezet) legújabb szervezkedési terveit, amelynek élére most *Rav Meir Berlin* került, olyan kipróbált erővel együtt, mint *Rav Gold*, *prof. Pick*, *Sapira* és *Saragai*. Ezzel kapcsolatosan jut eszembe, hogy a mizrachí konferencián az új vezetőség iránti elismerése jeléül megcsókoltta Rav Fischman Rav Meir Berlint, miután ez megköszönte megválasztását. Igazi testvéri csók, a szeretet és barátság...

Rav Fischman ismeri az ardeali, a szlovakiai mizrachista erőket és jónak látja, hogy ezen más-más országbeli, de csaknem egységes mentalitású zsidóság valami közös szertvet létesítsen. Kérésre megígéri, hogy nemokára meglátogatja az ardeali zsidóságot. Hosszas beszélgetésünk utj vendégek zavaróját meg. Delegátusok a világ minden részéből kopogtatnak ajtaján... más térre terelődik a beszélgetés.

lid agasztán, mire jelentették, hogy magukkal hozták a ryszkovi Májert. Mondják meg a ryszkovi Májertnek — felete az agasztán — hogy Roshasonoh első napján Sófárluvás előtt menjen ki a ryszkovi temetőbe, ott újra várni fogják Szárnyas Küldötteket és akkor megénehet majd a Legfelsőbb Templom ünnepeit.

Igy jött el drága gyermekeim — folytatta a caddik — a Roshasonoh. Képzeltétek, milyen izgalomban, milyen szürnyű felelemben éltem végig a Szelichoth napokat. Nem volt nyugodalom és nem tudtam aludni, csak vártam, egyre vártam szomjában, égő, epedve az Hélet napját. És mikor a tércelvasást befejezték, már alig tudtam a türelmetlenségemről várakozni, hogy a máfter után ament mondassák, hogy a találkozóra idejében ott lehessenek a temetőben. És mikor a sírok között feszült idegekkel, halálos reménytelen bakkadással, egyszerre újra éreztem a szárnyak csapongását és szálltak velem újra. Újra odaértünk a topázis ablak elé és koccogó hangunkra kinyitni a kapu. Ez volt gyermekeim az Erkezes Kapuja. Hosszu folyosón kellett keresztülmenni, a folyosó padozata csupa jötehből és háladatosságból volt lirkva. Ez a kapu ezen a folyosón keresztül volt összelátva az uralom házával, amely a Roshasonoh tiszteletére csupa drágakövel volt díszítve, ugyanúgy, mint az Emlekezés háza és a Kütriválgás Háza. Ezt a három épületet csak Roshasonohkor díszítik fel, mert a Nagy Biróság ilyenkor ül össze és ebben

AMIKOR LORD MELCHET-ET MEGCSOKOLJA WEIZMANNE...

Arról már újat nem lehet írni, hogy az „igen” és „nem” harcában hogy alakultak az erőviszonyok és miképpen történt meg az elmentétek eliminálása. A „nagy ágyúk” éjszakai beszédeit feszült figyelemmel hallgatták. Mose Shertok hatalmas filippikája, akárcsak a Nahum Goldmané, a megérdemelt figyelmet kapták és sikert értek el. De talán legnagyobb érdeklődéssel a Lord *Melchet* első cionista *szűzbeszéde* felé fordult a kongresszus. A fiatal lord szíves-lelélekkel cionista és az angol felsőházban tartott beszédei nagy hálaára kötelezik a zsidóságot. Azt suttogják, hogy a lordok házában tartott beszédek még lámpaláza volt, de később lendületes és sikeres volt. *Most, amikor első kongresszusi felszólalását tartja, olyan frenetikus sikhert ért el, hogy beszéde befejeztével Weizman elnök felesége odament hozzá és homlokán csókolta.*

Különbö a jövő emberének tartják és úgy beszélnek, hogy legközelebb helyet fog kapni az executívában is. — *Kétezer év után —* mondotta a lord — *a zsidó nép részére szabadságot és szuverenitást akarnak adni. Ki kell használnunk ezt a nagy alkalmat és ennek a nemzedéknek kell megteremteni az új országot...*

BAZEL — A ZSIDÓ „SZABAD-SAGHARC” SZÜLŐVÁROSA

Negyven éves jubileum. 1897-ben Bazelen született meg a herzli gondolat, az első világszervezet. A bázei kaszinóban vagyunk mi, „korai” utókora annak a nagy nemzedéknek, amely először teremtett és alkotott. Jubileum negyven esztendő távlatára. Itt kezdődött a nemzeti reneszansz. Itt kezdődött a zsidó nép tavasza. Vajjon „tavasz” volt-e ez a négy évtized? A maga retentő sok megpróbáltatásával? Mit is szimbolizált ez a bázei emlékezés? Nem is annyira a múlt, mint az összetartás szimboluma lett, az igazi összefogás. Szem nem maradt szárazon, amikor a *cionista újítás a négy évtizedes lobogóval megjelent a híres erkélyen és Ussiskin* meghatott a következőket mondotta:

— *Mint elnök, visszaadom a lobogót nektek. Vigyázzatok rá, remélhetőleg csak rövid ideig lesz meg itt, azután a zsidó állam zsidó parlamentjébe fogjátok elhozni. —* De mondott egyebet is Ussiskin. — *Azt kívánta*

a három palotában tanácskozik. Mi nem mentünk be a palotába, hanem az Áhílat kapuján keresztül benyitottunk az Ima palotájába.

— *Hogy néz ki az Ima palotája —* kérdezte progreisevi Arje?

Az Ima palotája nagy-nagy terem, amely pontosan úgy néz ki, mint itt a földön a templom. Elöl van az Oren Kajdes, középen a Tóraasztal és végig mindentűt padok és az emeleten karzat a nők számára. Az Ima palotájában perze van ilyen templom pár száz, de engem a legszebbe vittek be. Félelem, remegés és aggodás venaglott át rajtam, mikor a padba ültettek, hogy figyeljem végig az imádkozást. Mit gondoltok, ki állott az Omed előtt?

— *Nem tudjuk, hogyan tudhatnánk —* válaszolt remege a volniskii Nochem... *Rebbe látta... a Rebbe tudja...*

— *Igen hóm, én láttam: Dávid Király a szent dalnok állt az Omed előtt és az Ospanak, Moseh, Eljahu és a többi próféták ültek a Mizrach ülésen. A Birchász Kolonim helyeken pedig a nagy tanaitak, Akiba rabbi, Josua, Juda Hánász, Reb Meir Bóal Hánész, a nagy Rámbám, a Riff, a Rán, a szent Rási —* érdemeik öröködjének feleltünk — *ezek ültek. A gábbe helyén pedig Salomon király ült és az Okosság, az Ertelem, a Belátás és Tudás tiündököltek a homlokán.*

— *Kit látott még ott a rebbe? —* kérte sávargó szemmel és égő arecal a zelek. *Chájjem?*

Weizmannak, hogy ő legyen az első elnöke a zsidó államnak.

Emelkedett hangulatban, meghatott atmoszférában végződött a bázei visszaemlékezés. Mintha a zsidó megújulásnak egy határköve volna ez a francia-német határhoz közel eső szép svájci város. Kétségtelen, hogy beleiródott neve a galut történelmébe.

RABBI J. HOFFMAN — A TEL-AVIVI ROS-BESZDIN.

Nem csupán a szervezetben, hanem egyes frakciókban is vannak különböző felfogásuk. A cél egy: az utak sokfelé ágaznak, a központ felé. De ez érthető is. Hiszen annyiféle világrészről kerülnek össze emberek. Más országok, más világrészek, más emberek. Lássuk csak a mizrachit? Még ebben is vannak területiális klasszifikációk. De mennyire más is az amerikai mizrachista, más az erci, más a lengyel és bizony mi is mások vagyunk.

Az áskénazi irányzatot *Rav Hoffman* reprezentálja, a volt frankfurti főrabbi, akit a hitleri éra — mi is megírta annak idején — kiűzött Németországból. *Rav Hoffman* egy évvel ezelőtt került el Németországból. Hivták mindenfelé, de nem ment máshova, csak az ősi földre, Tel-Avivba. Néhány nappal ezelőtt nagy megtiszteltetés érte. Megválasztották a tel-avivi rabbinátus ros-beszudinnek. Most itt van Zürichben és egyik vezére a mizrachistáknak.

SZOMORU EPIZÓD...

Már egy ízben írtam arról, hogy az ehéző német gyerekektől elvont márká mennyire gurul most is mindenfelé. Mindenben és mindenkor a propaganda. Bena a teremben épen a legkomolyabb tárgyalás volt, mikor kint felhangzott a — *Juda Verecke!* S mert szabad Svájc területén vagyunk, egy női hang utána kiáltotta: *Nazi Verecke!* A rendőrség a legnagyobb jóindulattal figyelmezteti a járókelőket, hogy ne törődjenek ezekkel. Ironiával és lenézéssel kezelik ezeket a huligánokat. S felhangzik az ordítás: *Le a zsidókkal —* ahogy annak idején is elhangzott, amikor a Dreyfus-per idején Herzl a Szajna hidján állott. *S ebből a komisz jelszóból lett a cionista gondolat és ebből lesz most a zsidó állam is...* Ez a „le a zsidókkal” jelszó rombolásért és destrualis céljából hangzik el, de mi zsidók ebből merítünk mindig erőt — az építésre...

Többek között ez is egyik tanulsága a zürichi nagy napoknak... (W. S.)

— *Jól nem lehetett látni, mert vakító fényesen sugárzott a teremben a Sechina. Ott volt a Szent Rih, a Besz Juszeif, Alkabec, Kábir a széphengu. Amnajn a mainzi... rengetegen voltak. Aki mellett ültem, azt mondotta, hogy a karzaton a drága Osanyáink, Hanna, Ruth a moabita, Eszter a királynő, Debora a bíró, Judith a hős és még több ilyenek ülnek. Elképzelték drága gyermekeim, hogy milyen nagy felelemben ültem ott, mikor a szent Dávid hangján hallottam a szeltárok szavait megcsendülni:*

„Minden lélek dicséri Jaht. Halelujah”

„Minden lélek dicséri Jaht. Halelujah”

és mikor Salamon király megtisztelte az egyik tőrátját, hogy nyissa fel a Tóraszékrenyt, akkor el kellett takarni a szememet, hogy ne lássam azt a vakító világságot, mely a Fény Forrásából árad ki és áttelei az egész világot. Aki ezt látta, annak biztosan meg kell halnia.

— *Na és —* sürgette a rebbet a progreisevi Arje!

— *Azután Ovidu-Malkénut mondtak az Egiek és mikor Dávid király gyönyörű hangján két kezét kitérve kiáltotta, hogy Átyánk Királyunk tárd ki az Eg kapuit imáinkra, akkor izzó féhérség ömlött végig a termen és az összes jelenlevő, Ábrahám, Jichak és Jákób ősatyák is eltakarták szemüket. Aztán kivették a Tórárt, amelyről meg van írva, hogy a Legszebb —*

A magyar nyilasok éles nyilai, a magyar vidéken

A DUNANTULON

Egyik pesti szélsőjobboldali lap írja: „Schwarz Náthán kulcsi kereskedő alatt forró lett a talaj és jobbnak látta a sürgős hurcolkodást. Schwarz Náthán elhurcolkodott és ezzel Kulcs nyaralóban sok igaz magyar ur öröme, csak magyar kereskedő működik. De nemcsak a Dunántulon hurcolkodnak ezek a galiciaiak. Kulccsal szemben, Tasson is megszűnik egy-egy zsidó kereskedő. Foszladozik a „zsidó zseniditásról” font rongyászóló és leng a magyar tehetség tiszta nemzeti zászlaja. Tasson, a magyar kereskedelem egyik büszkesége Zlinszky Pál, aki három év alatt két zsidó céget szüntetett meg akként, hogy nemcsak a bolt csukott be, hanem annak házat is megvette”.

Igy szorítják ki csendes, szívós, de ellességek munkával a vidéki zsidókat gazdasági pozíciójukból...

DARÁNYI KÁLMÁN
magyar miniszterelnök

A SZENTESI USZODA...

Azt írják a lapok, hogy a szentesi uszoda vezetősége oly magas árat szabott belépődíj gyanánt, hogy azt a leszegényedett keresztény társadalom nem veheti igénybe. Elhelyett előzönlötték a sportuszodát a szentesi izrodniának, akik a „magyar verejéket áldott gyümölcsén felhívva” mindennapos látogatói ennek az intézménynek.

Érdekes, hogy Németországban is az első rohamokat az uszodák ellen indították meg. Folyton azt halljuk, hogy a zsidó „pisz-

kos” fajzat. Most pedig az a nagy bűn, hogy tul sokat fürdenek. Hát mit tegyenek? A szentesi strandra sem mehetnek, mert nem látják szivesen őket. A Balatont is „előzönlít”, meg a pesti uszodákat. Próbálnak csak meg a zsidók és ne járnának fürdeni nyilvánosan. Milyen baj lenne ebből... a zsidó piszkos, a zsidó nem fürdik... Mit tegyen hát, fürdöjön, vagy ne fürdöjön, vagy — dögljön meg — a magyar istennyilások kedvéért?

SZIRAK...

Krausz Jakab 1903-ban megjelent a csendes kis községben, amelyet a régi óslakosság ilyen szittya néven nevezett el. Krausz Jakab megszönek jött a községbe, szépen lengő oldalincseit voltak s hogy milyen jól metszett, bizonyítja, hogy négy háza, nyolc hold szőlője és 40 hold szántóföldje van.

Mit csinált 34 év alatt Krausz Jakab? Dolgozott, családjával együtt, mondjuk mi. Nem hódolt ivásnak, sem semmiféle más szenvedélynek. Bizonyára kiűzködött látástól vakulásig. Míg egy kis vagyont összegyűjtött. Vajjon milyen külön állami, vagy egyéb támogatással jutott vagyonhoz — ha valóban igazak az adatok? Talán a nagybácsija, az aispán segítette, vagy sógora a főszolgabíró? Esetleg a helygyminiszteri osztálytanácsos komája, vagy ki, ki?

Csak az „átkos” zsidó szorgalom és szolidaritás, amit legjobban nem bírnak a gyűlölködő nyilasok. Egy nyil Szirákra... agyonszurni egy zsidót...

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY...

Megírják a lapok, hogy kik szállítanak a városnak. Szenteg Geigner József, papirt és írószereket Weisz Leó, nyomtatványokat Roth Antal, vasárut Aniszfeld, burgonyát és babot a népjóléti hivatalnak Rottman és Horovitz. És így folytatja tovább a szélsőjobboldali organum. A cikket így fejezi be: Nem, nem Telavivban — Hódmezővásárhelyen vagyunk! Gratulálunk a fajmagyar város igazgatásához!

Természetesen a zsidók olcsóbban szállítanak, ezért vesznek tőlük. De adót fizetnek. Meg ha kell, más tekintetben is vállal-

és Jichak ősatyák felkeltek helyeikről és ököntek fel a Tóraasztalhoz. Ábrahám feltakarja a Tóraasztal abroszát és kivette az első sajtort, az Igazi Sajtort, azt amelyik az Akedo kosának szarvából készült. Az összes jelenlevők nagy áhítattal és szent tisztelettel néztek, hogy a két Ősatya mit művel fenn a Tóraasztalnál. Ábrahám átadta Jichaknak a sófárt és Jichak áhítattal csókolta meg. Aztán Jichak ősatya belefúj a sófárba. Az Egí Templom falai megremegetek, a drágakövel való ablakok ezerszeresen visszhangoztatták a Sófár hangját és Moseh és Eljahu, Dávid, Salamon mind-mind, akik jelen voltak, megremegetek és félelem járta át a lelkiüket, mikor maga az Aldozat emlékeztette Istent a Morijah-hegyi nagy jelenetre. És mikor Jichak ősatya egy terüőt fújt bele a sófárba, akkor nagy orkán keletkezett a szeráfok, a kerubok, az ofánok és az összes szolgálattevő angyalok rettegésbe estek és suttogva adták tovább egyarában meg van írva, hogy sírás, keserves jégáradás hallatszik Rámából. Ráchel siratja gyermekeit, mert nincsenek. És holnap biztosan Jir-miljah prófeta lesz a máfter, mert Ő írta azokat a gyönyörű sorokat és Salamon király a gábbe, írta való előzékenységből, Őt fogja a máfterrel megtisztelni.

Amikor Sámuel prófeta befejezte a máftert, akkor a jelenlevők két legőregebbje, Ábrahám

ják a kötelezettségeket. Hát miért ne szállíthatnának Hódmezővásárhelyen?

A MAGYAR CSERKÉSZEK NÜRNBERGI KALANDJA

Vogelanzaang-ban a világszerte cserkészcsapatai között több mint 400 magyarországi cserkész is résztvett. Ezeket meghívták Nürnbergbe. A magyar cserkészcsapat között husz zsidó volt. Összesen kétszáz zsidó vett részt a világszerte. Egy londoni rabbi vezetésével péntek este és szombaton szabad és alatt istentiszteletet tartottak.

Nürnbergben a Hitlerjugend székházában Streicher üdvözölte őket. Többek között elmondotta, hogy a háború alatt járt „Siebenbürgen”-ben (Ardeal német elnevezése), ahol nagy örömmel látta, mennyire megmaradt a német kultúra nyomra. Kérdezte, hogy vannak-e közöttük „Siebenbürgen”-ek? Ezeket német testvérként akarta üdvözölni, ami nagy felháborodást keltett a cserkészek között. Majd így folytatta: egy közös ellenség van mindnyájunk számára és ezek a zsidók!

— *Vannak falvak —* mondotta Streicher — *Magyarországon, ahol csak zsidókból áll a lakosság! A főváros, Budapest lakossága háromnegyedrészben zsidó. Ezt nem szabad túrni, mert ha uralomra kerülnek a zsidók, úgy az ördög fog uralkodni a világon.*

Végül azt mondotta Streicher, hogy reméli, nincs közöttük zsidó, mire halkan azt válaszolták: „Oh ja!” Ezután lapja részére két kimondottan árja típusú fiút keresett, akiknek fényképét leaktarja adni. Az egyik ögrófi Palavicini volt, a másik Schmeidek Pé-

imádkozza el a muszaf imát. És könnyesek lettek a szemek, reszkettek az ajkak, ahogyan Amnon Rabbi, a mártír kiejtette a száján az Unszáne Tokélet...

— *Istenem, istenem —* dadogta szédülten a volniskii Nochem, szabad ezt nekünk végig hallgatni?

— *és mikor Rabbi Amnon felkiáltott, hogy Bünbünat, Jöteknység és az Ima elhárítják a rossz vézelet, akkor az összes jelenlevők, mintha egy hangjuk lett volna, úgy kiáltották vele ezeket a szavakat és akkor kitértek a Kegyelem, a Könyörület, az Irgalom, a Jóság kapui és én látam, hogy Izrael gyermekeinek összes imái Varsától — Jeruzsálemig és Amerikától — a szigetekig, hogyan tódulnak be a kapukon...*

Aztán... nemsokára vége felé következett a Muszaf Ima. Áhron, Eleázár, Pinchas, Azarjah főpapok, Ezra, az írástudó és még sokan mások betakart arecal siettek fel az Oren Kajdes lépcsőire, megáldották Izraelt és boldog, meglegedett Ujvet kívántak Izrael összes gyermekeinek, akik szétszórtan élnek a föld mind a négy sarkán, a Galuthban. Kivántak erőt Izrael gyermekeinek, hogy elviselhesék a Galuth megaláztatását, egészséget, jó gyermekeket, jó termést a Szent Földnek és tizes bort a Kermel hegyének. Bőséges vizet a Jordánnak és dus harmatot

ter, egy pesti zsidó fiú, aki a budapesti Berzenyi gimnázium hetedik osztályának emi-

Ezzel alaposan „mellőzött” Streicher! Így igazolódik az ő híres fejlemélete. A leg-árjább kirázású mégis a pesti zsidó fiú volt...

HOGYAN DOLGOZIK A MAGYAR KORMANYSAJTÓ?

Darányi Kálmán magyar miniszterelnök legutóbbi szegedi beszédében azt hangoztatta, hogy van zsidókérdés Magyarországon.

A vezércikk „Erec Isroel” megvalósításáról szól, benn a lapban pedig nagy tudósításokat olvassunk Amerika zsidóbarát szenátorairól, „élénk gesztusú urak”.

Ujra felelednek a zsidó rituálék a szovjetben

Moszkva. — Az „Erec” című jiddis kommunista lap, amely Moszkvában jelenik meg, egyik cikkében panaszkodik, hogy újra feleledtek a zsidóság körében a rituális szokások.

KALININ

a zsidó közösségbe. Friedman pedig, a „Trudovnik” rohambrigád parancsnoka a legjobb lovakat fogatta be, hogy a saktort elhozassa a faluba.

Ezzel kapcsolatosan jelentik azt is, hogy az ukrán népbiztosok tanácsa elhatározta, hogy ukrán zsidókat fog telepíteni Biro Bidzanba és a Krimbe.

Egy híres angol zsidó filantróp halála.

(London.) Nemrégiben halt meg az angol fővárosban 86 éves korában Henry van den Bergh, aki hatvan éven át hallatlan szívből-szággal és szívóssággal igyekezett az emberi fájdalmat és szegénységet enyhíteni.

Buziás gyógyfürdő (Román Naufelm)

Természetes, páratlan szénsavas, radioaktív sós, vasas forrásokkal. Biztos gyógyhatás és vérkeringési zavaroknál, szervi elhízások, érrendszeri betegségek, mozgáscsökkenés, izomszűz...

Sáron völgyének. És aztán... és itt elcsuklott a rebbe szava.

— és aztán — ijedezett fel a kérdés a zolchievi Chájjem szájából?..

Mikor vége lett a muszatnak, akkor Jichak ósáta magához intett egy fiatalembert, akit eddig észre sem vettem, mert a legutolsó padban ült.

— Nem baj, jön utánam más száz ezer! És azért, mert bakla perében sem magával, hanem Izrael gyermekeinek jövőjével törődött, mert utolsó lélekzavartól megijedt, mert nem a két-séghesés, nem a fájdalom és zúgolódás szavai, hanem a bizakodás és az istenhit tanuskodása...

dusre, akkor Jichak ósáta elmondotta, hogy a fiatalember a smirnokivi sajchet fia, aki eltávozott a Galuthból, hogy az ősi rügön törjön új szántást a jövő nemzedék számára.

— Nem baj, jön utánam más száz ezer! És azért, mert bakla perében sem magával, hanem Izrael gyermekeinek jövőjével törődött, mert utolsó lélekzavartól megijedt, mert nem a két-séghesés, nem a fájdalom és zúgolódás szavai, hanem a bizakodás és az istenhit tanuskodása...

Mikor visszafelé jöttem a temetőből, megpillantottam itt a mi kis imaházunkban ezt az ismeretlen fiatalembert. Akkor láttam, hogy fellünnel hasonlít a smirnochovi sajchet fiára.

A három tanítvány, a zolchievi Chájem, a progeriesevi Árje és a volinszkii Nochom megindult tekintettel néztek a cáddikra... S aztán hallgattak, sokáig, busan, szomorokodva, mert tudták, hogy a nagy cáddik a ryszvoti Reb Májjer meg ebben az évben örökre elhagyja őket, hogy felmenjen az ósátyák közzé...

Naptár 5698 תיבתה ותיבתה מוכה. Boldog újévet kíván előfizetőinek és olvasóinak a „Népünk” szerkesztősége és kiadóhivatala.

Péntek: Elul 27, szeptember 3. Szombat: Elul 28, szeptember 4. 5-6 פקד. Heti szidra: נצבים. Heti haftora: שוש אשיש.

Szombat kezdete: üzlet bezárás 6.50 gyertyagyújtás 7.00 Istentisztelet kezdete 7.10 Szombat befejezése 8.10

Vasárnap: Elul 29, szept. 5. ערב ר"ה הרצח. Hétfő: Tisri 1, szept. 6. ראש השנה. Kedd: Tisri 2, szept. 7. כ"ה ראש השנה.

Szerda: Tisri 3, szept. 8. יום גדל. Szombat: Tisri 5, szept. 11. שבת השוכה. Heti szidra: וילך. Heti haftora: שוכה ישראל.

Szombat kezdete: üzlet bezárás 6.40 gyertyagyújtás 6.50 Istentisztelet kezdete 7.00 Szombat befejezése 8.00 Szerda: Tisri 10, szept. 15. יום כפור. מוכר (Mazkir)

Gondolatok a „félelmetes napokon”

A jomim najroim, amelyek jövendő sorunkat, a miénk jó vagy balsorsát eldöntik, megpecsételik Erec Jiszroel sorsát is, amely most a lét vagy nemlét harcát vívja.

Engesztelés napján valamennyien az emberi tökéletességre törekszünk és mégis a Jomkippur csak akkor felel meg a rendelkezésnek, ha mindennapi életünket ugyanarra az erkölcsi magaslatra emeljük és ha egész életünk Kippur napjának szentségével lesz betöltve.

Advertisement for 'SZÖVEKATZ' (Szerkesztőség) with text: SZÖVEKATZ legalacsonyabban legdivatosabban. Address: DOSZLODRUHÁZBAN VÁSÁROLHATJA.

Lapunk legközelebbi száma szept. 17-én, pénteken, rendes időben jelenik meg. Legközelebbi cionista világkongresszus 1938-ban. (Zürich.) A megtartott világkongresszus egyik ülésén a szervezeti bizottság előterjesztette, hogy a XXI. világkongresszusra a szeptember 17-én kezdődő 1938. április végéig le kell folytatni.

Roshasonoh közeledtével a kabala hívei és az ötletek kedvelői versengenek egymással abban, hogy az újév számjegyeiből az elkövetkező év szerencsés kildatásait kiolvassák. A most elkövetkező 5698 év betűi, minden mesterkeltetés nélkül az aszchalta d'geuloh a megváltás kezdetét jósolják.

Hogy azonban megvalósuljan szösz szerint a zooltárgé: Büchereisz bász Hásém böszai-chéchi Jerusolym Halleluja, hogy a Szentföldön, a szentély előcsarnokát Jerusalemet is megkaphassuk az elkövetkező évben, ahhoz szükséges „tirchác”, hogy megszüleljük az 5698-as szám még világosabb intését, am imogitiztulást jelent.

A „félelmes napok” megelőzik a Szelechot napok. Régen a zsidó utcákban, hűvös ősi hajnalon a Schulklopferek jártak, akik minden zsidó kaput és ablakot megzörgettek, hogy keljenek fel a hajnali imára.

A BUCUREȘTIBEN ha jól és olcsón akar étkezni, keresse fel Herschkovits Samu orth. kóser panzióját, Calea Rahovei 24. sz. alatt (Tribunal mellett).

Zsidók a svájci hadseregben. (Zürich.) Az „Israelitisches Wochenblatt für die Schweiz” közli, hogy nemrégiben Luzernben nagy katonai versenygyakorlatok voltak, amelyen altisztek vettek részt.

Kevesbedik a zsidó egyetemi hallgatók száma Ausztriában. (Wien.) Az osztrák közoktatásügyi miniszterium statisztikai osztálya közli, hogy 1937. évi nyári szemeszterében 11 százaléka volt zsidó az összhallgatók számához viszonyítva.

Látogatás a szülőföldünkkel
uj helyiségünkben
Str. Ep. Ciorogariu 4.
 Szébbnél szebb perzsa szőnyegek, bel- és küllöldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyamok. —
„ORIENT”
Schulhoi Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— **Úra lenyegét a naptár-reform.** (Wien.) Már 1931 óta állandóan fenyegeti a zsidóságot az a veszély, hogy a németek által annakidején ajánlott naptár-reform életbe fog lépni. A Népszövetség sokat foglalkozott már ezzel a problémával és most újra napirendre került, mert Chile délamerikai állam delegátusa sürgéti életbeléptetését. Az új naptárreformnak leglényegesebb pontja, ami bennünket zsidó szempontból legjobban érdekel az, hogy minden évben egy úgynevezett „blanco” napot akarnak beiktatni, hogy pontosan 52 héttől álljon az év. Ha ez megtörténne, akkor a zsidó szombat évente egy-két nappal eltoldódna. Nem következnek vasárnap után, hanem hol keddre, hol péntekre esne. Ez teljesen megzavarná a zsidóság gazdasági beosztását. A Népszövetség kétharmad többséggel kell megszerezze magának a javaslatot és akkor 1939 január 1-én életbe lépne. A zsidó közéletnek évek óta nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy ez a szerencsétlen terv ne valósuljon meg, mert sok tízezer zsidó egzisztenciát állítana súlyos probléma elé: hogy vagy tönkre megy, vagy a legfontosabb zsidó törvénynek hátat fordít. Egyelőre a zsidó vezetőkörök folytatják a naptárreform blanconapja ellen a harcot, mert egy ilyen reform végzetes csapást jelentene a szombattartó zsidóságra nézve.

— **Rosszullettem minden tünete, főfájás, nehéz érzés a végtagokban, láz, gripás megbetegedésre mutatott.** Bevettem Togal-t. Hatása csodás volt. Körülbelül 2 óra múlva minden panaszomtól megszabadított.

— **A luxemburgi német követ figyelmeztetése.** (Luxemburg.) Az itteni német követ azokat a zsidókat, akik utovelük meghosszabbításra hozták fordultak, figyelmeztette, hogy meghosszabbítja ugyan hat hónapra utovelüket, de ne menjenek vissza Németországba, mert akkor egy oktatásbörbe kerülnek. Ennek ki van téve még olyan látogató is, aki csak egy hozzátartozója temetésére akarja átlépni a német határt. Ugyancsak a luxemburgi német követ körlevelet intézett az ottani német kolónia tagjaihoz, amelyben arra hívja fel őket, hogy bojkottálják a zsidó üzleteket és ne vásároljanak zsidóktól.

— **ARADON,** ha jól és olcsón akar élekezni, keresse fel Klein Dávid orth. kóser vendéglőjét, Piața Avram Jancu 11.

— **Zsidószármazású építészeket eltiltottak minden munkától Németországban.** (Berlin.) Legújabbban számos zsidó építész, közöttük Pölzig Schüller, Karl Ludwig Frank, Jännicke és más jönevű építészeket eltiltották a további munkavállalástól, mivel „rosszindulatúan elhallgatták zsidó keveredéseket” és nem építhetnek több házakat, vagy egyebeket Németországban. Még a félig munkában levő házakat sem fejezhetik be, mert „késztelenül árszármazású” mérnökök építhetnek csupán.

x **Elökéld, szép fiatal özvegy urinó egy millió lej képzőnzhománnyal férjhez menne egy szép külsejű olyan diplomás emberhez, akinek megfelelő vagyonja és egzisztenciája van. Bővebbet Mirea házasságközvetítő iroda Cluj, strada Marechol Foch 25.**

Neujahrs Gebet

Du lieber Gott! Du hast uns auserwählt, zu dienen Dir; zu preisen Deine Macht; Das Judenolk zu Deinen Kindern zählst; Dein Lieblich ist es, über das Du wachst. Vermehren wirst sie, wie den Sand am Meer! Dein göttlich Schutz, wird stets Dein Volk erfreuen; Nur Heil und Sieg wirst Du ihnen bescheren, Mit göttlich Gnade allezeit sie betreuen! Ein heilig Priesteroolk... so spricht die Thorat Israel, Du nun über alle Völker hebst; Zu Deinem Eigentum... ward Judäa erkoren, Versprachst zu sorgen, dass es ewig lebt! Und wirklich lebt Dein treues Volk auf Erden, Zerstreut auf diesem weiten Erdenrund; Umsonst trachten Feinde ihr Verderben, Sie halten fest zu Deinem heiligen Bund. Ein jedes Blatt ihrer grausamen Geschichte, Mit Blut getränkt war's, ras immer geschah... Unzahl Märtyrer wichen nicht vom Lichte, Und gingen in den Heldenod mit: „Schmah!“... Ach! wie bedrückt Dein auserwähltes Volk heut, Fast aller Völker Feindschaft, tiefer Hass!... Amaleks Bande keine Mitle mehr scheut, Zu vernichten Judäas edle Rasse! Schaff' doch ein End, der unermesslich Leiden, — Die Kinder Dein sind's ja, — die Du behütst! Dann wird die Auserwähltheit ihr Welt schon zeigen, Wenn Deine starken Arme, sie beschirmt, beschützt! Kapes Samu.

— **Asatások Meggidóban.** (Jeruzsálem.) A chikagai archeológiai expedíció, amelyet az ottani keleti-akadémia finanszíroz, Meggidóban egy régi palota romjait ásta ki. Három teremben elefántcsont faragványokat, aranyedényeket, ékszereket és parfümszórókat találtak.

— **Zsidó újságírók elleni halálos ítéletet felfüggesztettek Spanyolországban.** (Varsó.) A lengyel kormányt értesítették Burgosból, hogy Bruno Sandberg nevű lengyelországi származású újságíró elfogták a Franco csapatok és halálra ítélték. A lengyel kormány intervenciójára a halálos ítélet végrehajtását felfüggesztették.

— **Clujon** ha jól akar étezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozóhelyét, a Mátyás éttermet, Calea Reg. Ferdinand 49.

— **Rotschild báró — örökös elnök.** (Jeruzsálem.) Az „Official Gazette” közli a Palestíne Jewish Colonisations Association (PICA) alapszabálymódosítását, amely szerint a 34. §-t megváltoztatják olyképen, hogy a jelenlegi elnök Edmund James de Rothschild báró ebbeli tisztsége életfogytiglanra szól és jogában áll halála előtt utódát is megnevezni.

Budapestre utazók figyelmébe!
 Orth. kóser paszió Budapest központjában, Andrássy-ut 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvizel. Kivánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:
Friedman Józsefné
 Kármel-panzio (Andrássy-ut 43)
 Telefon: 12-89 67.
 vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNATZNE
 Strada Nicolae Iorga 17, szám alatt.

— **A hercegeknek gratulál egy főrabbi-nak.** Dr. Precan hercegeknek nyári üdülőhelyéről üdvözölle táviratilag Oppenheim olmitzi főrabbit 70. születésnapja alkalmából. A melegbágu tavirat kellemes benyomást keltett a csehszlovákiai zsidóság körében.

— **Ítéletek lengyel hulligánok ellen.** (Varsó.) Juniusban pogromot rendeztek lengyel hulligánok Czenstochauban, akik augusztus 21-én állították a kerületi bíróság előtt, hogy tettinget feleljenek. Négy vádlottat egyenkint nyolc-hat hónapra fogházra ítélték, egy vádlottat egy hónapra, a többieket felmentették. Ugyanekkor a vilnai bíróság David Gordon és Chaim Riember nevű zsidó fiatalembereket két-két évi fogházra ítélte, mert a prytyki pogrom idején tiltakozó ülések szervezésében vettek részt.

— **Védvámalm biztosítják a palesztinai sörgyártás rentabilitását.** (Jeruzsálem.) A fiatal palesztinai sörpár egy idő óta erősen érzi a vámmentesen beszállított sziriai sörnek konkurenciáját. Epen ezért a kormány elhatározta, hogy július 1-től kezdve védvámot vet ki és literenként 10 mill (cca 10) lej vámost vetett ki a sziriai sörre.

— **Amerika és a Palesztina-mandátum.** (London.) Hull államtitkár kijelentette az Egyesült Államok nevében, hogy kéri Nagybritannia hozzájárulását ahhoz, hogy az 1924 decemberében az amerikai-angol konvencióban megkötött kötelezettségeket feltétlenül tartsák be és kéri, hogy minden változást, amely a Palesztina-mandátummal kapcsolatos, az Egyesült Államok kormányt értesítsék. Az amerikai kormány különben ebbeli felfogását közölte hivatalosan is a londoni kormányval, mire az angol kormány azt válaszolta, hogy legyen nyugodt a washingtoni kormány, mert semmi olyasmi nem történhet meg a mandátum körül, amiről előzőleg ne értesítsék. Különben az említett konvencióban is kategorikusan benne áll, hogy előzőleg értesítendő minden változásról az Unió kormányra, hogy kellő időben és megfontoltsággal védje meg Palesztinában Amerika érdekeit. A jegyzékváltás, amely ebben az ügyben folyt a két állam között, Fehérkönyv formájában a nyilvánosságra is került.

Kérjen mindenütt elsősorban palesztinai termékeket:

Olajbogyóból készült tiszta és izletes SHEREN ecetelőlet.
Népszerű SHEREN-MENORA szappant, amely gyermekek és érzékenybőrűeknek egyaránt ártalmatlan.
ADIN, CARMEL, FLOWERS, GALL mosdószappant - SHEREN.
SHEREN-boróvasszappant. Rison-le-Zionban gyártott arany és ezüst **OKAVA-borotvapatéket.**

Romániai lakóhelyeiket: **„HERMO” București, B-dul Domnii 3.**
 Temesváron: **Haldoru Marcel,** Str. Paris 5.
 Braşovban: **Deutsch Zsigmond,** Str. Sf. Ioan 2.
 Satu-Maren: **Fekete József,** Str. Berthelot 52.

Vitaminus narancs, citrom, banán, ananász, ethrog, mandarin és grapefruit **SHARONA**-szirupokat, Rammat-Ganban gyártott **PALALU** alumínium edényeket.
 Illó és éterikus olajok, valamint **FRUITAROM**-féle esszenciákat — Haifa.
LUCIO acévatát — Petach-Tikva.
FRUITAROM-féle 100% Vanillinát — Haifa.
ONYA karbonpapírt és Indigót — Tel-Aviv.

WASSERSTROM SÁNDOR franciaországi riportsorozata

Utban a fény városa felé

Utban Zürich—Páris között. Nem kilométerek számítanak. De nemcsak most nem számítanak az egyes helyeket elválasztó kilométerek, hanem akkor sem volt bizonyos szempontból nagyjelentőségük, amikor nem reptélepeken közelkedtek az embernek, hanem postakocsin... Távolság alatt ez alatt az értelm, hogy milyen életkörülmények között élnek az emberek az egyik vagy másik országban. Példa erre Berlin és Páris. Berlinben lovagok van, rasblóvágok uralma, akik nem a régi rajnamenti várakból támadták a gyantlan utat, hanem rendelték tönkélve csupán le ott és akkor, ahol akarnak. Igaz ugyan, hogy akkor sem az „árja” kereskedőkre csupán le, hanem... No de hagyjuk ezt. Amikor egy egészen másik világba rög az express, akkor ne gondoljunk a közép-korra. Főleg, ha olyan területen haladunk át, amely kilométerekben ugyan nem, de mentálisan évszázadok ellentétét rejti magába.

Zürich kitorolbetetlen nyomokat hagy minden egyes delegátusban, aki résztvevett ezen a sorsdöntő kongresszuson. Történelmi levegő uralkodott ott, úgy éreztük, hogy azokban a pillanatokban mi részünk a történelmet, amiről évszázadok múlva könyvekben fognak megemlékezni.

„Hogyan keletkezett az új zsidó állam?” Ez lesz valamelyik tel-avivi gimnáziumban az érettségi tétel és ha az 1937-es zürichi világkongresszust kilagya majd 1937-ben az illető nebuló, akkor meg fog bukni. Micsoda vajdasok, mennyi kelles-dés, mennyi lelkierő és rejtőzékeny bátorság és elszántság ille meg a résztvevők lelkét. Kell nekünk egy terület, ahol maradéktalanul kifejthetjük népi életünket, ahogy Eritória afrikai néger állam feketéit embercinek lehet. Nem beszélve a százmilliókról, akik boldog tudattal érzik, hogy egy ország teljesen és mindenben az övék.

Itt van például a bolgog és kies Sváje. Nem is külön nép, hanem olaszok, németek és franciák lakják. Mindegyiknek van külön nagy országa és mégis, ez a gyönyörű föld is az övék. Nekünk zsidóknak van ötven országunk — és egy sínes. Most akarunk egy kis földdarabcskát kánni s majdnem az egész világ összejött, hogy adjon, illetékes ne adjon. Mert adni is akarnék, meg nem is. Nekünk semmit sem akar adni senki. Számkivetéjéi vagyunk a sorsnak, *mitzour imfajrod leu h-odim, szajjelszortan élünk a népek közötti.* Csak most látni, hogy milyen szétszórtság ez, amikor a nyílt helyről összejövünk, hogy mégis közös sorsunkról tanácskozzunk.

Mennyit lehetne mediterrán, mint utja meg újra minderről, de ezúttal az államnevek olyan tömeges rohan meg, hogy az elmeletet hagyjuk nagyobb időkre. Inkább az ölték eszembé, hogy amíg előbb irtam, mennyire érvényes ezen a földön, olyan nemokára elérkezem.

A franciák földje a zsidóság történelmében különösen nagy szerepet játszik. Nem azért, — amint a „Népünk” legutóbb ismertette — mert Rasi itt élt s régi nagy tradíciója van az itteni zsidóságnak. Elvégre „nagy és dicső” történelmünk minden országban van, de a francia zsidók egészen különleges, különösen a nagy forradalom óta, amely az emberi egyenlőség első igazi manifestációja volt. S kiknek van nagyobb szükségük arra, hogy egyenlők

nekin tekintsenek bennünket, mint nekünk, zsidóknak?

EGY KIS FRANCIA TÖRTÉNELMI VISSZAPILLANTÁS

Párisról írni — elcséppelt téma. De még a francia vidék csodás szépségéről is. Egy zsidó szemlélőnek nem is ez a kizárólagos feladata, hogy napi impressziókat írjon. Mi amugy is visszamenőleg legutóbbi évezredre gondolkozunk — (de előre is!) Így például a gallok földjén is éltek őseink, még a régi római köztársaság idején is, jöttek akkor a zsidók a görög kolóniákról és letelepedtek Marseille-ben, a nagy kikötővárosban, amelyet akkor Massiliának neveztek. A rendes időszámítás utáni negyedik században már éltek zsidók Avignonban, Bordeauxban. A zsidók békességben éltek az ottlakó többi népekkel, de amikor a római uralom idején mindinkább hatalomhoz jut a kereszténység eszméje, a zsidók helyzete megnehezült. Így már 427-ben rendeletet adtak ki a prefekusok, amelyek értelmében Galliaiban nem szabad bírósághoz és bírósághoz zsidókat felvenni a hivatalnokai karba. A britagnai Vannes-ban 467-ben tartott zsinaton kimondták, hogy zsidók és keresztények külön kell élnék.

Az ötödik században betörték a germánok (a német-francia ellentét másfelezer évtől ezalóttól datálódik), a római uralom megszűnt és a burgundok, nyugati gótok és frankok kezdték uralmukat. A nyugati gótok Délgalliában telepedtek le és a zsidóknak már akkor jó dolguk volt alattuk. Ezzel szemben Középgalliában, ahol a burgundok telepedtek le, a Lex Romana Burgundorum kimondta, hogy zsidóknak sem üzletet kölni, de még a magánéletben sem szabad érintkezni. 486-ban alapították meg Chlodwig a frankok birodalmát, amely színtén zsidóellenes rendelkezéseket adott ki Állam-törvények letek az egyházi hatóságok alatt kiadott agde-i, epaoni, amconi és orleansi határozatok. Megkezdődött a kényszerkeresztelés korzaka is, 576-ban 500 zsidó látszatra felvette a kereszténységet, de a többi zsidó nem vetette alá magát és ki kellett távozzanak a városból.

614-ben Párisban kimondták, hogy a zsidó nem vállalhat hivatali. Ha olyan zsidót találnak, aki mégis állami hivatalt töltene be, akkor joga van a keresztény hatóságoknak, püspököknek kényszerrel kereszteltetni. 629-ben Dagobert király minden zsidót, aki nem vette fel a kereszténységet, kiutasított a területéről. A nyugati frankok területén jelentős pozíciókat értek el a zsidók, különösen a kikötővárosokban. Sokan bérlok voltak és adóbehajtók és pénzületekkel foglalkoztak. De voltak olyanok is, akik földműveléssel és szőlőtermeléssel kerestek meg kenyerüket. A karolingok ideje alatt jelentős gazdasági faktorok voltak a zsidók. Nagy Károly uralkodása idején különösen kedvező volt a zsidók helyzete (768—814). A verduni 843-ban kötött szerződés két részre szakította az országot és akkor rosszbodott a zsidók helyzete. Agobard lyoni püspök zsidóellenes tendenciái erősen rosszbodították a helyzetet, különösen azokban a provinciákban, ahol a zsidók jóléte biztosítottak látszott. (Ez szuri szemet már évezredekkel ezelőt is.

A jómódu zsidó — az ellenség, a szegény viszont — teher). Így keletkezett az a nem nagyon szám-patikus szokás, amelyet a karolingok uralma után évekig üttek, hogy karácsonykor, nagypénteken és még egy keresztény ünnepnapon egy keresztény hivatalosan arculütött mindenféle egy-egy zsidót. A IX. században az egyházi hatóságok annyira mentek már zsidóellenes gyűlöletükben, hogy a zsidók birtokait el akarták venni azon a címen, hogy azok egykor egyházi birtokok voltak. A 987-ben alapított capetingok uralma nem sok jóval kecsesgetett. *Capet Hugo*, aki a dinasztia alapította, állítólag egy zsidó udvari orvos által meg lett mérgezte. Újból kezdődtek ezután a kényszerkeresztelések és érdekes, hogy a pápák intervenciáltak a zsidók érdekében.

A KERESZTES HÁBORUK IDEJÉN

Miközben a francia föld csodálatos levegőjét szívom, nem tudom megtagadni azt a rossz szokásomat, hogy a francia zsidók történelmét böngészem tovább. Nem hinném, hogy ez az olvasás unalmas lenne, mert arra nincsen ideje a legtöbb embernek, hogy tanulmányozza a történelmet, viszont egyszer-egyszer még csak jó, ha fogalmat alkot egy ország zsidóságának érdekesítő és dőlő-héjban elmondott történelméről.

Igy, ha tovább lapozzuk a francia föld zsidóinak történelmét, akkor capeti idők után következik a kereszteshadjáratok. Az első: 1096—99 között. Ekkor Rouenben törték ki zsidóüldözések. Azután 1146—47-ben, Caretanban voltak zsidóüldözések. A kereszties háborúk után is rosszbodott a zsidók helyzete. 1171-ben Blois-ban vérvád mese merült fel és 58 zsidót megöltek. VII Lajos elrendelte, hogy a zsidók élet- és vagyonbiztonságát őrizni kell. De II. Filipp-Agoston 1181-ben kikergette a zsidókat Párisból és csak 15000 ezüst ellenében engedte meg nekik a további otllakást. Egy évre rá, a királyi szuverenitás alatt levő területeket „örökre” el kellett hagyniuk, ingatlanukat elvették, zsinagógáikat keresztény templomokká alakították át. De a francia nemesek megengedték a zsidóknak, hogy náluk letelepedjenek, mert felsmérték jelentőségüket. 1198-ban visszavonták a királyi engedélyt, amely a kitiltásra vonatkozott, de megilletta a nemeseket, hogy menedéket adjanak a zsidóknak. A Provence-ban és Languedoc-ban a zsidók helyzete nem változott, mert a mezőgazdaságban nélkülözhetetlen pozíciókat töltöttek be. De kedvező volt helyzetük a kikötővárosokban, így például Marseille-ben is.

Nem lehet tovább történelmet böngészni. Majd folytatjuk, de itt most úgy lüklet az élet, annyira a mának kell élnünk, hogy egy kissé vissza kell zökkenni a napi eseményekbe. Hol vannak a gótok, karolingok, hol vannak a kereszties háborúk? Most is Palesztináról van szó ugyan és Jeruzsálemről, hiszen Zürichben is arról tárgyalnak, meg Genfben a Népszövetségnél is, de a kereszties hadjáratok most átalakultak valami mássá.

Most is betörnének a germánok a gallok földjére, csak hogy nem könnyű feladat, mert a mai gallok (még Leon Blum nevű gall is) erős öklü és visszaüt. Mi zsidók tudjuk és érezzük már jó hosszú ideje, hogy az emberek akkor szeretnek ülni, amikor nagyjából rizikómentes. A zsidókat volt jó ülni egykor és most is, mert hiszen nem szoktak visszautálni...

TALÁLKOZÁS EGY NÉMET EMIGRANSSAL

A vonathban velem szemben egy szomorú arcú ember ül. Nem tudom, hogy kiroda. Már örökig szalad velünk a vonat, amikor látom, hogy egy német könyvet vesz elő és olvasni kezd. Megszólítom. Nem kell nagy jóstehetség hozzá, hogy lássam, német emigránssal ülök szembe. Nem tudom megállni, hogy ne beszéljek hozzá.

- Most jön Németországból?
- Nem, már régen itt vagyok, három éve.
- Ne legyen bizalmatlan, én is zsidó vagyok, most jövök Zürichből a világkongresszusra!
- Most ő kezd kérdezni, hogy mi volt, mi lesz, szeretne menni Palesztinába.
- Hát nincs itt jódolga?
- Igen, igen, de azért mégis... a franciák sem tulboldogak, ha itt mások dolgoznak, nehéz meg-

Gondoljon egészségére!

Lássa el magát **SENLASLO** (Szt. László) fertőtlenítő toalettszappannal **DENTONAL** fogpasztával **Üdül — Fehérül — Fertőtlení!**

szokni nekem őket — és nekik engem. Mégis egy „kicsit” német vagyok nekik...
 — Hogy került ki, volt talán kellemetlensége?
 — Nekem nem, de a családom többi tagjainak, akik internáló táborban voltak. Amikor leipzigi szörmeüzletemet el kellett adnom, jobbnak láttam emenni. Vagyonom rongosával költöttem ki Párisban és azóta ott élek. Ugy-ahogy megélek. Sokat kell utaznom és nehéz beélelnem magam egy más mentalitásba. Elvégre nagyszüleim is ott éltek a német földön és most családostól ki kellett szakadnom onnan.
 — Hogyan élnek a többi emigránsok Franciaországban? — kérdelem.
 Nagyon sokan tovább mentek már. Ki francia gyarmatokra, ki más európai országba, ahova sikerült beutazási engedélyt kapni. De azért van még sok emigráns itt. Orvosok. Legtöbbje nyomorog, hiszen rendszerint a többi emigránsra van rászorulva, onnan rekrutálódnak betegek. Sok a gyomorhántalmas beteg, mert nem tudják megszokni a francia konyhát. Viszont, ha klinikára kerül egy ilyen beteg, napokig tart, amíg az ápolók és orvosok megértik, miről is van szó. Intellektuelleknek különben is rosszul megy. A szabadkereskedelmi életben inkább tud elhelyezkedni az iparos, illetőleg kétkézével dolgozó munkás, kaphat kenyeret, mert precíz munkáját szeretik. A munkavállalási engedély megszerzése a legnagyobb esemény egy emigráns életében. Ha az van, akkor már felolvasnák a német nyelvű szerződést.

— Mit gondolt, mi lesz magukkal?
 — *Mi már nem hiszünk semmiben. Azt hittük, hogy a hitleri uralom 1—2 évig tart és aztán újra emberi sorsunk lesz a német határokon belül. De most már lassankint megbarátkozunk a gondolatokkal, hogy emigrációnk hosszú időre is szólhat, talán örökre. Mennénk is mindnyájan Palesztinába és ott végleg búcsút mondánánk ennek a mai Európának... Nehéz, nagyon az élet, nagyon nehéz...*
 Hosszu, mély sóhaj és aztán szórakozott nézés, ki a gyönyörű francia szántóföldek felé. Én is leteszem a könyvet, még sokáig beszélgetünk. Az emigráns élményeket mond el saját tapasztalatairól, amit átélt otthon. Neki rettentő visszemlékezni, mi azonban tucatjával hallottuk már ezt, különféle variációba. Részvételt szorított meg kezét, amikor egy vidéki állomáson kiszállt és elváltunk. Sokáig gondolkozom azon, amit olvastam és amit most hallottam. *Osszefojlik a mult és a jelen.* A könyvben a kereszties hadjárat 800 éves történelmének minden hozsalma körül elem és szemben velem, a pasuli kupében a „ma történelmé” adja egyik néptelen szereplője. *Alit elidőztek az új kereszties hadak vezére, a Streicherék és társaik, akik nem fringiókkal és nem páncéllövénnyökben, hanem tollal és ha kell, törrel időztek mindazt, ami zsidó... Zsidó a történelem lapjain, időzött ember és zsidó a mai német emigráns, aki ugyanazt a sorsot és keresztet hordja vállán, amit ősei...*
A Fény Városa van előttem... és én csak sötétséget látok...

Egy csendben dolgozó zsidó művész élete

Grünbaum Ernő festőművész karrierje

Oradea városa már évtizedek óta egy ismeretes a világ előtt, mint egy tehetségtermő humuszszal teli város. Új bizonyíték erre: Grünbaum Ernő. Szerény, pápaszemcs fiatalember, itt jár-kelel a városban és dolgozik csendben, de annál több tehetséggel és rétermérséggel. És még egy plusz. Zsidó művész. Nem tesz ugy, ahogy a hasonló pályára indulók szokták. Első, eltávozni a zsidó millióból. Benne sokkal jobban égnek az ifjuságának emlékei, semhogy otthagya volna azt a talajt, ahonnan

lát az oradeai zsidó iskolában végezte el. Először Biro Márk, a zsidó gimnázium igazgatója figyelt fel tehetségére. Majd a kereskedelmi iskolát végezte el. De nem akarta a szablonos utat járni, valamelyik poros irodában megállani. Ezért praktikus pályára megy. Egy hördöngyárban megtanulja a cserészt, majd a gyalupad mellé kerül. Majd lakatos és aranyműves lesz. Mintha a newyorki Broadwayn lett volna. Utat kereső, — művészi élmények után vágó egyéniség. Mag barátai tánciskolákat jártak, meg borozgatnak, addig ő új barátot keres és szeret: a könyv lesz legjobb barátja. Egyszerre csak megtalálta önmagát: grafikus lesz. Négy évig tanult Janesch Leopoldnál, a grafika művésznél Bécsben. Megtanulta az ipari és kereskedelmi grafikát. Napi nyolc, meg tizenkét órát dolgozik. Sok kisebb-nagyobb állomás jelzi Grünbaum útját. Plakátok, tervek és rajzok. Az 1925-ben tartott XIII. cionista világkongresszusra készült rajzaival feltűnést kellett a zsidó művészkörökben és felfigyelték rá. Később méginkább elmélyedt a zsidó motívumok tanulmányozásába. 1927-ben ipari rajzgrafikai kiállításán állami ösztöndíjat nyert. Később egyéni kiállításokat rendezett, meg kollektív kiállítás is résztvevő. A kritika mindjobban felfigyelt rá. Dicsérik eredetiségét, színérzkét, valami egészen újat és egyénit tud adni. Főleg az elnyomottak szenvedése ihletti meg grafiját, a nincstelenek mozgását, életének apró motívumait vetíti elének.
 Ha beszélünk vele, ebben sürűsödik minden elgondolása:
 — Hosszu esztendő alatt megteremtettem magamnak saját kifejezési formámat. Világszemléletem és életmegyőződésem: a leegyszerűsítés, a legkristályosabb kifejezési forma. De ez a tendencia látható a legújabbkori építészetnél is, ezért a mai házak világosabbak, tisztábbak mint a régiéek. Csak semmi cikornyosság. És ezt vallom az én művészi elgondolásaimban is. Áramvonal. Autóknál, gépeknél minden laikus is hamar megérti. A művészetnél még fejlődni kell a laikus ízlésnek e téren.
 Terveim: Már régen foglalkoztat egy Tóra illusztráció. A Szentírás eseményeinek megírása — rajzban. Két esztendője tartanak már az előkészítő munkálatok, vázlatokat festek és terveim szerint négy teljes esztendőig kell majd vele foglalkoznom.

UNARCKÉP

az ibletet merítette. De már azért sem teheti, mert vonzza őt a nagyapai emlék, aki maga is munkásai közé állott és ha nem is viselt pájézt-szakállt, de szívében benne égett a kétezer éves gálat minden túlerékény finomsága. Anyja pedig megérezte vele a legizgalmból zsidó érzést, mert nagyon jámbor, melegsziú zsidóasszony.

Küzdelmekkel teli gyermekora volt. Szegénység volt a szülői hájékban, ezért érez együtt a szegénnyel, s témáit onnan meríti legtöbbször. Isko-

Háromezerdarabból fog állani a sorozat. Ez lesz éltém főműve.
 Így Grünbaum Ernő. Kiforrított művész, de azért még mindig utakat keres. Lapuikban is fellelhető kezeyoma. Az egyes rovatoknak feje is tőle való. Legújabbban palesztinai rovatunk fejét rajzolta meg „de a „humor” is az övé, meg a heti „glosz-szák” is. Akik figyelték eddig, azoknak feltűnhetett

BÜNBÁNAT Grünbaum Ernő rajza

ez az eredeti rajzkészség. Még sokat, nagyon sokat fogunk hallani Grünbaum Ernőről, aki a zsidó grafikának egyik uttörője lesz. Művész a legjavából, igazi zsidó művész, aki mélyen benne él a mi világunkban. Példa rá ez a most közölt rajza is, amely mindent kifejez, a leegyszerűbb eszközökkel, a fehérrel és feketevel. Új irányt jelent Grünbaum Ernő. — ne feledjük el nevét!

— Egy vilnai zsidó asszony — a zsidók ellen. (Vilna.) Egy vilnai zsidó asszony, aki egy misszionáriussal tart fenn bizalmas kapcsolatot, egy nem-zsidó illetőtől nagyobb bevásárlásokat eszközölt. Alültőlaz egy Gefe nevű zsidó kereskedő szemrehányást tett neki ezért, mire az asszony feljelentést tett, a zsidók ellen a rendőrségben, amelyben azt panaszojta, hogy meg akarták azzant, mert nem-zsidónál vásárolt. Erre a feljelentésre azután a rendőrség szankciókat léptetett életbe a város kapualjában árusító zsidók ellen. Az eset nagy feltűnést keltett a lengyelországi zsidóság körében.

— Olaszországi zsidó hírek. (Róma.) Dan-cola abesszin városban szobrot emeltek báró Franchetti Raimundnak, akinek felesége bécsi Rothschild leány volt és husz évig élt Abessziniában, hogy ott előkészítse az olasz térhódítást. Franchetti az abesszin háború során halt hősi halált. — Az olasz zsidók Uniója éleshangu próklamációban tiltakoztak az antiszmita sajtó kirohanásai ellen. Az Unió kijelenti, hogy a kormány öt bizta meg a zsidó ügyek vitelével és a hitközségeknek semmi közük ahöz, hogy miként látják el a zsidók képviselét. Különösen az Unio anticionista megnyilatkozásai kelteettek nagy feltűnést.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!
BERKOVITSNÉ
 (Oradeáról)
 orth. kóser étterme
 (a baia-marei rabbi hechsere)
BUCUREȘTI,
 Sár. Nipscani 2.
 Telefon: 462-91
 Soocé hátamögött. Postavámmal szemben.
 Elsőrendű eredeti konyha!

Beszélgetés a bécs-párisi expresszen Prato grand-rabbival

Mussolini bizalmasával, az olasz zsidóság vezérével

Nincsen antiszemizmus Olaszországban. — Az olasz király udvari orvosának fia chaluc Palesztinában. — Budapestre ment a grand-rabbi a zsidó intézmények tanulmányozására — A „Népünk” eredeti interjúja. —

Sokszor úgy érzi az ember, hogy kicsi a világ, néha pedig végtelennek tetszik. Az bizonyos, hogyha jár-kelel az ember, — pláne az újságró — a világban, akkor találkozhat a szürke hétköznapok emberével, de a nagyokkal is, akik az élen állnak, akik vezetésre termetek, sőt vezetnek is. Ki gondolta volna, hogy a csodás véletlen folytán, zürichi-párisi utam alkalmából sikerülni fog hosszasan beszélgetni David Prato-val, az olasz zsidóság grandrabbiájával és vezérével.
 Sokszor nem is érdekes, hogy milyen körülmények között kerül közel az ember egy ilyen világszerte ismert zsidó férfinhoz, aki többek között bizalmas ismerőse Mussolininak, az olasz királyság vezérének.

KICSODA PRATO?

Mielőtt még leírnám a találkozást és a vele folytatott beszélgetést, előbb ismerkedjünk meg vele, illetőleg milyennek ismeri a világ? Prato régi olasz családból származik és a zsidó történelem folyamán jelentős szerepet játszó olasz városban: Livoronban született 1882-ben, tehát most 55 éves. 1927-ben Alexandria főrabbija lett, de előbb husz esztendőn át a firenzei zsidó iskola vezetője volt. 1924-ben az olasz kormány különleges megbizással Tripoliszba küldi ki, majd Sacerdoti római grand-rabbi halála után megválasztják Róma főrabbiának és ezzel egyuttal az egész olasz királyság legfőbb zsidó egyházfőjének, a nagy birodalom grand-rabbiájának. Prato alexandriai működése bizonyos szempontból új korszakot jelentett az ottani harmincezer főnyi zsidóság számára. Prato, mint izzig-vér-ig lelkes cionista, megszervezte az egyiptomi zsidóságot a kék-fehér zászló alatt ugyanarra, hogy ma már egyik elég jelentős tényezője a nagy zsidó összefogásnak, amelynek gócéja: Palesztina felépítése. Két éve olasz grandrabbi és mint ilyen, hangja és szerepe van a világ zsidóságának irányításában. A „nagy galériában”, amelyet jelenleg a zsidó vezetők jelentenek, a tizenhatmilliónyi világ zsidóságán belül Prato nem kicsi személyiség.

SCHWARTZACH — EGY PERC

Robog a párisi express a gyönyörű salzkammerguti vidéken, egymásután tűnnek fel a híres fürdőhelyek, meg a hegyek között csendben meghúzódó gyönyörű nyaralók, nem messzire innen nyarat Edward volt angol király is, meg a sok ezer főnyi haut-voilé, a világ minden részéből. Utók az ablaknál és nézegetem hol a gyönyörű panorámát, hol meg jegyzeteimben lapozgatok. Közben egy „zsidó kinézésű ur” jön a kupéba, megismerkedünk, kiderül, hogy vannak ardeali, sőt oradeai vonatkozásai. Deutsch Ignatio fumei vaskereskedő az illető. Amikor megtudja, hogy milyen járatban vagyok, elmondja, hogy ugyanczen a vonaton utazik az olasz zsidóság grandrabbiája, David Prato is. Bad Gasteinban pihent és most szállt fel Schwartzach állomáson.

— Megkeresem a vonaton, hogy beszéljek vele — volt gyors elhatározásom.
 — De hogy ismeri meg? — kérdi utitársam.
 — Ha látok majd egy kis szakállas urat, kerék sapkés-kával fején, tudni fogom, hogy ő az.
 Elindulok a hosszú vonaton. Van vagy husz kocsi. Minden fülkébe bekukkantok. Végre megtalálom. Valóban ő az, kis ápolit ősz szakáll, fekete sapka. Olvas. Megzavarom. Bemutatkozom. Szembe vele ül felesége. Beszélmi kezdiünk, kissé vontatottan megy. Két ókbl. Először is újságról nem szívesen beszél, másodsor, ha beszél, akkor is csak héberül és olaszul. Törve németül.

MI A VELEMENYE A KONGRESSZUSRÓL?

Első kérdés — a kongresszus. Mint régi cionista mit szól hozzá?
 — Az adott viszonyok mellett jobb határozatot nem hozhattak volna. Elvégre realpolitikát kell folytatni és Weizman olyan nagy koncepcióju ember, hogy követni kell. Ha mi régi cionisták nem is így képzeltük el, de mégis, tudomásul kell vegyük.

MI IGAZ AZ OLASZ ANTISEMITIZMUSBÓL?

— Nem igaz az olasz antiszemizmus. Jól ismerem a legfelsőbb vezető körök véleményét. Szó sincsen arról, mintha bármikor is a legeseményebb animoztás is volna tapasztalható.
 — De mégis — vetem közbe — megjelentek könyvek, újságcikkek, zsidó és Palesztina-ellenesek.
 — Kétségtelen, hogy vannak kevés számban olyanok, akik politikai tőkét akarnak kovácsolni a „konjunkturnális” zsidógyűlölethöz, de ez nem mérvadó, csak elszigetelt jelenség.

MI IGAZ ABBÓL, HOGY A KONGRESSZUSRA SEM AKARTAK ENGEDNI A DELEGÁTUSOKAT?

— A valóság az, hogy amikor megválasztottuk a delegátusokat, kihallgatást kértem Mussolinitól. Elmondottam neki, miről van, illetőleg miről lesz szó Zürichben s akkor minden további nélkül beleegyezett az olasz delegátusok részvételébe. Jömagam nem mehettem, mert orosaim Gasteinba küldtek, de tudják rólam, hogy szívvel-lélekkel cionista voltam, vagyok és leszek.

ÉRDEKES TALÁLKOZÁS LINZBEN

Vonatunk közeledik Linzhez. Izgatott lesz a grand-rabbi és rögtön elmondja okát is. A szembejövő vonaton jön fia, aki Palesztinában több magasfokú iskolának olasz tanára. Az ablakhoz siet ő és vele együtt utazó felesége és valóban a linzi állomáson, a szembejövő vonat ablakában megjelenik egy fekete hajú, kis fekete szakállas férfi, akivel pár percig hódolgan beszélgetnek héberül. Wienbe adnak egymásnak talákozót. Amikor tovább megyünk, elmondja a grand-rabbi, hogy megkérdezte

fiától azt is, hogy Chaim Ancol Sereni mit csinál? Természetesen nem tudhatom, hogy ki az, mire elmondja, hogy az olasz királyi udvar orvosának fia, aki chaluc odakünn és Kirjat Brennerben dolgozik.

HOVA UTAZIK GRAND-RABBI UR?

— Ne csodálkozzék, ha megmondom. Budapestre. Utam célja: tanulmányozni az ottani vallásos és haladószellemű zsidóságunk intézményeit, amelyek mintaszerűek és már régen odakészülök, megnézni és megismereni őket.

— Nem csodálom — mondom — mert a hitközségi intézmények valóban mintaszerűek, ha az ottani zsidóság palesztinai beállítottsága sok kívánnivalót is hagy maga után.

MIT IZEN A ROMANIAI ZSIDÓSÁGNAK A KOZELEDŐ NAGYÜNNEPEKRE?

— Mit is üzenhet egy rabbi Roshasonoh előtt? Kíváncs vagyok az ottani zsidóságra, hogy jöjjön el számukra egy boldog új esztendő, ne legyen részüik megpróbáltatásokban, dolgozzanak, fejlődjenek, értsék meg becsületes szándékaikat a befogadó nép félrevezetett fiait is. Mit is kívánhatok még? Minden jót önnök, lapjának és az egész ottani zsidóságnak...

Kicsi a világ. Még Rómáig sem kellett menni, hogy az olasz zsidóság legprominensebb vezérével beszélhessek, ezzel a testleg és szellemileg is kortársai közül fejfel kimagasló, korán megözömlt egyéniséggel és autentikus véleményét halljak tőle a cionizmusról, az olasz zsidóság helyzetéről, utiterveiről és végül egy „sono tauvot” hozzak tőle a mi zsidóságunknak...

Wasserstrom Sándor.

— Az amerikai munkásszakszervezetek a felosztás ellen. (Washington.) Az amerikai szakszervezetek szövetsége William Green elnök aláírásával nyilatkozatot adott ki, amelyben felszólítja az összes amerikaiakat, hogy Palesztina, felosztási terve ellen tiltakozzanak. A tervet „igazságtalannak és embertelennek” mondja azokkal a zsidó milliókkal szemben, akiknek minden reménye eddig Palesztina volt, mandátumot nem azért adták az angoloknak, hogy azt felosszák, hanem elősegítsék a világ zsidóságának azt a törekvését, hogy ott egy zsidó otthonot teremtsenek meg.

— Antiszemita választási harc Dél-amerikában. (Johannisburg.) A „szürkeingesek” titkára, Victor Inch, aki a náci párt titkára, zsidóellenes lapokkal együtt, nagyszabású zsidóellenes harcot kezdett, hogy minél több hivat szeressen pártjának a legközelebbi egy év múlva lezajló választásokra. Inch kijelentette, hogy pártja megállapodást kötött dr. Malan egykori belügyminiszterrel és pártjával, hogy haladjanak együtt a legközelebbi választások előkészítésében.

GYAPJUIPAR
R. T. TIMIȘOARA
 2000 alkalmazott.
 Gyártja a legfinomabb női és férfi szövetszűjűdonságokat, a legmodernebb kötött és kötszövű cikkeit fonalat, szallagot a legolcsóbb árakon.
 Fiókok és eladási helyek (Serilana r. t.) az ország összes nagyobb városaiban

Hogyan alakul ki az új zsidó állam?

A cionista kongresszus lezajlott. A Jewish Agency is szankcionálta a megegyezést és a mandátumbizottság is úgy határozott, hogy támogatja az angol kormány államalkotó tervét. Felmerül a kérdés, hogy mi következik ezután?

Chaim Weizman egy pillanatig sem pihen. Zürichből Genfbe utazott, hogy az ott várakozó Ormsby Gore gyarmatiügyi miniszterrel tárgyaljon. Azután újra Zürichbe ment, hogy a Jewish Agency tárgyalásain résztvegyen. Amint köztudomású, az Agency csaknem egyhangulag adott felhatalmazást Weizmannak az angol kormánnyal való további tárgyalások végett. A legutóbbi hetekben történt három nagyjelentőségű határozattal a zsidó állam elvben létrejött. De melyek a kibontakozási részek?

A hét elején Weizman Londonba érkezett, hogy most már, mint egy meg nem levő, de azért de jure elismert állam feiként tárgyaljon tovább az új állam ügyében. Már kétféle tárgyalást Chamberlain miniszterelnökkel és Eden külügyminiszterrel és ezeken a megbeszéléseken Weizman öt pontból álló követelési programot nyújtott át az angol államférfiaknak.

Csak ennek az öt pontnak teljesítése után hajlandó Weizman tovább tárgyalni az új államalakulat ügyében.

Melyek a pontok? Rendkívül érdekes ezeknek ismertetése, mert ez élesen megvilágítja, hogy melyek azok a követelések, a melyekhez ragaszkodik a cionista vezérkar.

AZ ÖT PONT

1. A királyi bizottság javaslataival szemben a zsidó állam határát a déli oldalon — a Negevnél — lényegesen kibővíti.

2. Jeruzsálem zsidó negyede beolvad az új államba. (Ez rendkívül fontos követelés, mert nem képzelték el egy zsidó állam Jeruzsálem nélkül. Kell vallási, kell politika és kell gazdasági szempontból amellet, hogy a város többsége zsidó!)

3. A jaffai kikötő helyébe, amelyhez arab korridor vezetne, a zsidók bármily nagyságu kikötőt építhetnek Tel-Avivban.

4. Anglia meghatározott időn belül lemond minden mandátumáról a zsidó területen. (Anglia öt különböző kis területet akar megtartani a zsidó állam területén, amely idegen testek lennének egy szuverén államban.)

5. Anglia gondoskodik a zsidó állam nemzeti elismeréséről, felvételéről a Népek Szövetségébe, valamint a világ zsidóságának a Balfour deklarációban elismert jogának biztosításáról. (Különösen ki kell hangsúlyozni a pontokban, hogy nem lesz joga egyetlen államnak sem „zsidó kisebbségnek” deklarálni az otlakó zsidókat.)

AZ ARABOKKAL VALÓ MEGEGYEZÉS KÉRDÉSE

Weizman, mint széleslátókörű politikus érzi és tudja, hogy mindaddig, amíg az arabokkal megegyezés nincsen, addig nem lehet a kérdést lezártnak tekinteni. Az arabokkal pedig csak úgy hajlandó tárgyalni Weizman, ha az arabok egész alatt történik és az alap a királyi bizottság jelentése. Kihát is van rá, a legújabb jelentések szerint, hogy összehívják rövidesen a „kerekasztal” konferenciát, amely október első felében Londonban össze-

is fog ülni. Ezen a konferencián részt fognak venni az angol világbirodalom képviselői, a zsidóság és arabok kompetens tényezői. Ha ez a round-table konferencia sikerrel jár majd, akkor a zsidó állam további sorsában jelentős javulás és változás lesz észlelhető, mert ha az arab királyságok elismerik békésen és jóakarattal, akkor a továbbiakban a békés jószomszédi viszony hatalmas mértékben előbbreviszi az új állam ügyét.

HOGYAN FOG KIALAKULNI A VILÁG ZSIDÓSÁGÁNAK HELYZETE A ZSIDÓ ÁLLAM MEGALAPÍTÁSÁNAK PILLANATÁBAN?

Ez a rendkívül érdekes kérdés egészen közelről érint minden Közép- és Kelet-európai zsidót. Ha el is fogadjuk tényként, hogy a zsidó állam létesítésének gondolata nem a tizenhét milliányi zsidóság osztatlan örömeivel találkozhat, az bizonyos, hogy tudomásul kell venni mindenki és úgy kell beossza fel-fogásának mikéntjét, hogy abba beleilleszhető legyen az a faktum, hogy létezik a világon egy szuverén zsidó állam! Láthattuk, hogy Felix Warburg vezetésével fellepő ugynevezett „asszimiláns” csoport, a Jewish Agency legutóbbi ülésén élénken tiltakozott a zsidó államessze ellen, azonban leszavazták és így a vezetés alatt álló nem-cionista, de azzal szimpatizáló zsidó milliók már hozzájárultak az új állam létesítésének gondolatához.

Zsidó vezető körökben kialakult vélemény szerint a jövőben a zsidósághoz való tartozás még nem fogja jelenteni egyetlen európai vagy más kontinensbeli államban sem a zsidó államhoz való tartozást is. A palesztinai állam utlevélhez csak az fog jutni, aki két évet fog otlakni. Tehát zsidó országbeli utlevél jár minden arabnak és nemzsidónak, akik otlaknak az új állam területén, de nem adható olyan zsidóknak, akik nem laktak az új állam területén.

De az is bizonyos, hogy olyan palesztinai zsidók, akik a zsidó egyházból kilépnek, elvesztik állampolgársági jogukat is.

A nem Palesztinában élő zsidók később, bizonyos idő múlva, ha egyéb állampolgárságukról lemondanak és a zsidó nemzethez tartozásukat deklarálják magukat, „külföldi Palesztina-utlevél” fognak kapni. Ez a törvénytervezet azt jelenti, hogyha valaki palesztinai állampolgár akar lenni, ennek elvben nem lesz akadály, csak az a kérdés, hogy az egyes országok kormányai milyen álláspontot fognak e tekintetben elfoglalni. Az bizonyos, hogy a Népszövetség és más nemzetközi fórumok garantálni fogják, hogy azok a zsidók, akik nem akarnak felhagyni eddigi asszimilatorikus felfogásukkal, semmiféle joghátrányban a többi polgárokhoz viszonyítva ne legyenek.

A ZSIDÓKÉRDÉS FELGONGYOLÍTÉSE

Érdekes tervek merültek fel azzal kapcsolatban, hogy a zsidókérdés világszerte a közérdeklődés homlokterébe jutott már évek óta. Bár a Népszövetség tekintélyét erősen megtépázták a fascista államok erőszakosságai (lásd Németország, Japán, Olaszország), azonban tekintélye még így is óriási és remélhető, hogy az angol-francia befolyás révén

a közeljövőben emelkedni is fog. Nem leki-csinylendő terv tehát az, hogy az október 24-én összeülő mandátumbizottsági ülésen elhatározzák majd — az eddigi tervek szerint — hogy kérdést fognak intézni a világ valamennyi kormányához. Ebben a tervben legérdekesebb az, hogy minden államnak nyilatkoznia kell majd, hogy miképpen vélekednek az új palesztinai államról, a saját területükön élő zsidóság további jogait illetően. Egy-szóval rövidesen és érthetően: Mi lesz álláspontja Romániának, Lengyelországnak, Magyarországának, meg a többi par excellence érdekelte államoknak az új állammal kapcsolatban? Az bizonyos, hogy a Népszövetség nem fogja engedni, hogy bármely országban joghátrány származzék bármely ország zsidóságára abból a tényből, hogy a zsidóknak is lesz szuverén államuk.

HOSSZU AZ UT...

Még nagyon hosszú az út, amelyet a szuverén zsidó állam létrejöttéig meg kell tenni. Egyelőre a közeljövőben a következő események lesznek: szeptember 10-én a Népszövetség tanácsa megvitatja a mandátumbizottság jelentését. Ez év októberében létrejön az angol-zsidó-arab londoni kerekasztal konferencia, 1937 decemberében valószínűleg új cionista világkongresszus, amelyhez újra delegátusokat fognak választani. Ez fog végleg dönteni az országhatárainak elfogadásá felett.

1938 májusában a Népszövetség megalakultnak jelenti ki az új államot és lassankint, 1940-ig teljesen kiépül az új zsidó állam szuverenitása. Akkor felveszik majd az új Erec Jiszraelt a népek szövetségébe is!

Ezek reális dátumok és tények, a világ szabadulni akar az örök Ahaszvértól, mi is nyugalmat és biztonságot szeretnénk, amelynek remélhetőleg ez az út. Két év múlva már viruló államba lesz a sorsuldózott zsidóságnak is.

— Dr Patai Józsefnek, a „Múlt és Jövő” főszerkesztőjének gratuláló levele — főszerkesztőnkhez. Kaptuk a következő sorokat, amelyet minden kommentár nélkül közlünk: Igen tisztelt Főszerkesztő ur! Örömmel értesültem az Ön jubileumáról, melyet oly szépen és melegen ünnepeltek meg hívei és tisztelői. Engedje meg, hogy távollétem miatt, csak most járuljak hozzá a jókívánások kifejezésének táborához. Igaz szeretettel üdvözlöm és kívánom, hogy töretlenül energiával és kitartással küzdjön népünk érdekeiért továbbra is a „Né-pünk” hasábjain. — Fogadjon igaz tisztelem és nagybecsülésém kifejezését, mely-lyel vagyok készsége hív: Dr Patai József.

— Eljegyzés. Goldstein Ica (Sibiu) és Sachs Móse (Arad) jegyesek. (M. k. é. h.)

— Eljegyzés. Gross Ilonka (Budapest) és Freiburger Dezső (Oradea) jegyesek.

— KERESUNK nőtlen gyakorolt fiatal embert 8-10 gyermekhez תנ"ך חר"ר נמרה tanításra. Meghívottaknak utköltéseket is megtérítünk. Cim Adler Márton Gurahont, jud. Arad.

— NEVELŐNŐ, aki román és német nyelvet bírja és háztartásban is járatos, felvétetik. Wilhelm Markovits Someuta Mare.

— A SIGHETI ORTODOX HITKÖZSEG ÚJ ELŐLJÁRSÁGA. A vasárnap lezajlott hitközségi választásokon Jozsvits Lipót eddigi elnököt választották meg újra a hitközség élére. A leadott 539 szavazatból Jozsvits Lipótra 396 szavazatot jutott, míg ellenjelöltje 115 szavazatot ért el. Az előjárás megválasztott tagjai a következők: Szemek Mihály, Káhn Mechl, dr. Kiszelnik Nándor, Jakobovits Ferenc, Mendelovits Ignátz, Rosenthal Mór, Steinauch Juda, Feldman Bernát, Eisikovits Eisik, Stern Zoltán, Tabak Herman, Perlstein Márton, Schwartz Gerson, ifj. Friedmann Herman, Mátvás Kálmán, Weisz Salamon, Perl Mózes, Traubkatz Salamon, Schwimmer Wolf és Kratz Sándor. Templongondnokok: Schwimmer Vilmos és id. Katz József. Jozsvits elnököt a szigeti ortodox zsidóság bizalma most egymásután barmadizben állította a hitközség élére. Az elnök a Központi Ortodox Iroda vezetésében is jelentős szerepet tölt be, mint a zsidó kultuszügyek és hitközségi kérdések egyik cultusos szakértője. Jozsvits elnök kijelentette, hogy mint a multban, a jövőben is a hitközség zavartalan működésén akar fáradozni, mi a mai gondterhes napokban igen súlyos feladat. Nagyobb-szabású realizációsokra a hitközség a súlyos anyagi gondok mellett nem tud egyelőre gondolni, ellenben a már kész emeletes modern és rituális fűrés épí-tést haladéktalanul befejezik, hogy rövidesen átad-hassák a használatnak.

— UNNEPYES FŐRABBI-IKTATÁS GHEOR-CHENBEN. Unneppyes kerék között és nagy pompával fogadták és iktatták be Freund Mór fő-rabbit, a gheorgheni főrabbitszékie. A fiatal fő-rabbit atva, Freund Izrael meghint főrabbi, mintegy harminc élékő hitközségi taggal együtt kíséerte el új posztjára, ahol az egész hitközség nagy szeretettel fogadta. A város bejáratánál díszkapu üdvözölte az érkező főrabbit, majd Nadler Benjamin főgondnok köszöntötte szívesen Freund Mór. Halász Adolf, a hitközség népszerű elnöke emelkedett szavakkal iktatta be hivatalába a főrabbit és adta át számára a szöveget. Halász Adolf elnöknek különösen sok érdeme van Freund Mór főrabbi beiktatása körül. Az ő vezetésével épült fel a fő-rabbi szép otthona, az új rituális fűrés és vágóhíd, Freund Mór beiktatása után fényes szónoki teher-séggel tartotta meg székfoglaló beszédét. Este ban-

Szállanként megy el a haja....

PETROLEGGÉR HAJÉGIT MEGSZÜNTETI A KORPAZÁST MEGELŐZI A HAJHULLÁST

kett volt, amelynek kitűnő rendezése Efrain Lázár és Zipszer Mór érdeme. A bankettet Weisz Aron kántor énekcsapata vezette be, majd megkezdődtek az üdvözlések. Előnök Halász Adolf hitk. elnök beszél, ezt követően pedig felszólalnak: Kasziner Mór és Riesel Abraham (Vosláb). A főrabbi üdvözlésére megjelentek a banketten a rendőrfőnök, a polgármester, a katolikus és református lelkészek és az iskolák renprezentásai, valamint Sárkány Sámuel városi tanácsos.

— BARMIZVOH-K. Citrom Márton tg.-muresi kereskedő fia, Eliezer az elmúlt napokban töltötte be Barmizvojt, mely alkalommal meleg családi ünnepek keretében igen szép és hatásos beszédet tartott az egybegyűlt vendégsereg előtt. Az ifjú Barmizvojt számosan keresték fel üdvözlésekkel. — Gheorghiben Rubin Izidor fia Chajem-Benjámín lépett Barmizvoh korba. Rubin Izidor házában ezal-kalommal nagy vendégsereg gyűlt össze, akik előtt szép beszédet tartott a Barmizvoh. — Petrosinban Sternberg Andor Tibor nevű fiának Barmizvojtát ünnepelték az elmúlt szombaton. A bankettel egy-bekötött ünnepély keretében a Barmizvoh kitűnő szónokot tartott, majd Müller Lipót miresul-marci főrabbi tartott magasszárnyalásu beszédet. A meg-jelentek nagy szeretettel üdvözölték az ifjút és szülőket.

— Fejfájás ellen BERETVAS bazsilla.

September 15-én A „FUNDAȚIA CULTURALA” kapui megnyílnak az új milliomosok számára Ne felejtsek el! Ujítsák meg sorsjegyeiket az 1937 szept. 15-én tartandó III-ik osztály huzására. JÓISZÁRUNK B. Z. C. U. S. S. I. A. B. FŐELARUSÍTÓHELY: a Boieria de Stat Colectura OFICIALA-nál Cluj, Reg. Maria 46. ORADEA, Bulevardul Regele Ferdinand 11.

Gyomorégés,

gyomor, bél, máj, epegyöcsök, ideges gyomor-bajok, ideges állapotok, álmatlanság, szédülés, emésztési zavarokkal járó fejfájás, hányingernél a világhírű amerikai Gastro D-vel elért eredményeit a bécsi Rockefeller-intézetben (Childis Spital) végzett hosszú kísérletek után a „Wiener Medizinische Wochenschrift” hosszú cikben méltatja.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, vagy megrendelhető 135 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárakban București, Calea Victoriei 124.

— A pancotai zsidóság augusztus 26-án nagysikerű kulturisztélyt rendezett. Sonnen-schein Eliás ker. rabbi megnyitó beszéde után Weizherz Gusztáv (Tel-Aviv) Palesztináról tartott lebilincselő és hatásos előadást. A házasszonyi teendőket Riesz Samuné és Geró Jenőné töltötték t.

— RABBI-IKTATÁS CURTIC-ON. Meleg ün-nepségek közepette iktatták be Curticun a fiatal, nagytudásu Brisk Lajos főrabbit, Brisk Nátán salontai főrabbi fiát. A tehetséges fiatal rabbi, a tasnádi, halmai és galantai jesivákban nyerte képe-sítését és három nagy géontól van hatues Haruc-je.

— A „Tnoutenu” roshasonoi száma. A „Tnoutenu”, amely az oradeai Birth Hanoar Hamizrachii szerkesztésében jelenik meg, szép és terjedelmes roshasonoi számot adott ki. A bulletin, amely minden hónapban megjelenik, most igen gazdag tartalommal egy Mizrachii világgkongresszali számot reprezentál és a cio-nista világgkongresszst felélelő kimerítő tu-dósítást közöl. Beszámol a sznifek, tevékeny-ségéről, továbbá tartalmazza a további munká-nak utasításait. A Tnoutenu három nyel-ven, héber, jiddis és magyar nyelven a zsidó ifjuság minden rétegének érdekes tanulmá-nyokkal és közleményekkel szolgál a nemzeti alapon álló vallásos zsidóság mozgalmának aktuális problémáiról. Megrendelhető: Uniune Tinerilor Mizrachisti, Oradea, Piața Mihai Viteazul 11/a, Palatul Ullmann.

— Ujonnan épült emeletes házban, a Mi-ron Pomiliu-utcán, modern népszobás, össz-komfortos lakás november hó elsőére kiadó. Értekezni Wasserstrom Sándornál, str. a Io-sif Vulcan 4.

— Halálózás. Nagy részvét mellett tem-tették el nemrégiben az oradeai vallásos zsidó társadalom igen érdemes és tekinté-lyes tagját, Stern Ignác piclodi kereske-dőt. Az elhunyt rendkívül vallásos, jóté-kony férfi volt, aki családját is ebben a szellemben nevelte. Jellemző az elhunyt rendkívüli vallásosságára, hogy a zsidók ál-tal nem lakott Piclodon, saját házában rituális imaházat épített, amelyben állandóan tóratekerest tartott. A hetvenedik évében elhunyt Stern Ignác nagy családot borított gyászba. Gyászolják fiait: Stern Simon bornagykereskedő, Stern Herman ruha-kereskedő, Sámuel, Móritz, Lipót, Gyula oradeai kereskedők, továbbá leányai, Hirsch Sámuelné, Mandelne Oilau, Freundlich Morné, Alesd és Jolan leá-nya, valamint kiterjedt rokonság.

— A TG-MURESI mészárosokéi szálamgyar á-tköltöztet str. Călăraș No. 10 alá és Friedmann Péla cégvezetése mellett folytatja tovább üzemét.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureștiben KATZ orth. kóser restaurant București, str. Carol 32. I. emelet

Jeruzsálem. — A Diskin árvaház átíratot kapott a kerületi komissariátustól, amelyben arra kéri az árvaház vezetőjét, hogy szeptember 1-ére 40 szobát ültessen ki, mert katonai erők akarják ott koncentrálni. — A telavivi zsidóság körében nagy a születések csökkenése. A múlt évhez viszonyítva, 10-15%-al kevesebb a születések száma. — Az elektrikus kábelek előállításával foglalkozó társaság igazgatósága elfogadta a legutóbbi mérleg eredményeit. A gyár bevételei teljesen befizették. 1936 szeptember közepé óta működik a gyár, 25.000 font alapítke teljesen be lett fizetve. — Nemrég kezdtek hozzá a Petah Tikva és Kfar Syrkin közötti ut elkészítéséhez. A hidakat a kormány építi. A három és fél kilométer hosszú út építésénél 200 munkást vezettek. — A Daily Herald londoni lap jelentése szerint az arabok betekdátikus fegyverraktárakat létesítenek. A főmftú napokkal együtt 12.000 fontot bocsátott a célra rendelkezésre. — Naponta fordulnak elő újabb támadások főleg arab tisztviselők ellen. Iman Ragnes jaffai ügyvéd ellen is vezettek támadást, házában négy emberrel megölték, sőt a legutóbbi támadásnál a londoni lap jelentése szerint az arabok betekdátikusok az ellen, hogy a királyi bizottság alternatív előterjesztését komolyan tárgyalják, mert még ezek után sincs joga az angoloknak a mandátumot megszüntetni és más célokat követni.

Kaupus. — A litvániai legfőbb bíróság elvékony döntött, hogy panaszokat a jövőben jüdisz nyelven is alá lehet írni. Eddig nem lehetett ezt tenni és aki nem bírta a litván nyelvet, annak eskü-t kellett hites tolmács előtt kellett megtenni vallomását, ami nagyon nehézkessé tette zsidók számára az igazságszolgáltatás útját.

Koppenhága. — A skandináv országok zsidó ifjúsági szervezetei, amelyek Dánia, Svédország, Norvégia és Finnország zsidó ifjúságát foglalja magába, gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy világszervezetet fognak létesíteni a zsidó ifjúság számára.

Páris. — Moutet francia gyarmatügyi miniszter az „Union Marocaine” lapban újból kijelentette egy interjúval kapcsolatosan, hogy Madagaszkár nem alkalmas tömeges zsidó településre, mert a fehér faj nehezen tudja megszokni a trópusi klímát. Különben sem tudja Franciaország a zsidókérdést megoldani gyarmati útján. Egyes telepések elhelyezkedését azonban szívesen látja a francia kormány, főleg Új Kaledóniában és Madagaszkár szigetén, de ennek előfeltétele, hogy a nagy amerikai jötekmények intézmények finanszírozzák a terület.

Róma. — Mint a bari-olasz rádióadó is jelezte, az olasz kiküldött részvevő a genfi mandátumbizottsági ülésen. Olaszország álláspontja még nem volt tisztán kivethető, hogy a felhasználási terv mellett vagy ellen irányul Mussolini politikája.

Johannsburg. — A londoni „Morning Post” szerint az utóbbi időben rendkívül sok antiszemita propaganda anyag érkezett Délafrikába. Valamennyi német hajó, amely kikötött, hozott hasonló anyagot magával. Úgy indult ki a machináció, hogy német nevű zsidók kaptak a broun-rákból, amelyeket a hatóságok rendelkezésére bocsátottak.

Berlin. — A német belügyminiszter új zsidó-ellenes törvényeket készít elő, amelyet a szeptemberi nürnbergi pártnapon fognak elfogadni. A törvény többek között külön zsidó utulevelekről is gondoskodik, amelyek mások lesznek, mint a normális német utulevek. Ha ezután egy zsidó külföldre akar majd utazni, vagy ki akar vándorolni, akkor különleges kereséket kell majd előterjesztenie, hogy megkaphassa utulevét.

Varsó. — A lengyel fővárosi vendéglősei kérést adtak be a pénzügyminiszterhez, amelyben azt kérik, hogy a város centrumában ne adjanak zsidóknak vendéglősiipar folytatásához szükséges engedélyt.

München. — A felsőbajorországi NSDAP a propaganda miniszteriummal együttesen a Deutschen Museum-ban Münchenben ez év őszén politikai kiállítást rendez, amelynek címe: „Az örök zsidó” lesz.

Páris. — A francia fővárosban élő jüdisz írók kiadványaitat létesítettek, amely kiadja J. Spann palesztinai tárgyú regényét, K. Benck riportáregényét, Aron Beckermannnak egy Anatol. France biográfiáját, Aron Beckermannnak a franciaországi zsidó munkásság helyzetéről egy tanulmányát.

— „Ki most vesz, jól vesz” Deutsch Posztóáruház idény előtti olcsó elárúsításán, mert árait még az eddigi olcsó áraknál is olcsóbbra szabta. Reszelváltasson szöveget magánál!

GYÖNGYSZEMEK

A KERESZT

A Bál-Sém új kocsiát fogadott fel, egy orosz legényt. Mikor először kikocsiztak, a szekér elhalt a hidon a régi kőkereszt mellett, mely ott állott a folyóparton. A Bál-Sém élesen figyelte a kocsiát, de a kereszt alatt elfordította az arcát és nem emelte meg a süvegét.

— Fordulj vissza — parancsolta a Bál-Sém. — Azért fordultam vissza, mert a kocsi nem oetett keresztet.

Azután lassan hozzátette: — Nem bírom egy olyan emberben, aki nem becsulja meg a saját állását.

Két nappal később zsanádok jelentek meg a községben és a kocsiat kereszték. Kiderült róla, hogy régóta keresztet rablójukból volt.

EZUST A VITRINBEN

A Bál-Sém kislányát meglátogatót egy rabbit Meziub mellett. A rabbi gazdag ember volt és ebédjében hatalmas oitru állott, gyönyörű üvegsekreny, telve ezüst edényekkel. A Bál-Sém kislánya bámulva a kincsek előtt.

Fiam — mondotta a Bál-Sém — ugye iragylet a rabbit és íj neked hogy az apának nincs ennyi ezüstje? De tudd meg, édes fiam, jobb hogyha halott ezüstöt oesz erte és kiteszi az üvegsekrenybe, hogy az ott modulalatlannal csillogjon és ne legyen jót semmielőt.

AKIK MINKET BANTANAK

Egyszer legbizalmasabb hírei panaszokdottak a Bál-Sém előtt, hogy a bródy-i rabbi adott ki ellene és megbélyegezte az egész chaszidus mozgalmat. Kértek a Bál-Sémet, feleljen melőbb és minél erősebben ellenségének.

— Akik minket bantának — felelte a Bál-Sém — azok szent meggyőződésből teszik. Sőt nekik örömet okoznak, ha minket bantanak. A chaszidus tanana pedig azt tanítja, hogy senki sem szabad megfosztani örömétől. En nem felelek neki.

VIRRASZT AZ ISTEN

A Bál-Sémnek az oit a szokása, hogy lefekvés előtt minden fütyi pénzét kiosztotta a szegények közt, úgy, hogy éjszakára sohasem volt egy garasa sem a házában.

Egyszer a felesége így szőlt hozzá: — Holnap reggel kenyeret kell sültöm. De nincs egy fillér sem itthon, hogy lisztet vegyünk. Honnan oesszük holnap reggel a kenyeret gyermekeinknek?

A Bál-Sém pedig mosolyogva így felelt: — Nyugodtan felethetünk kedvesem. Főlötünk piraszt az Isten. A Mindenható oibren van és ő tudja ebben az órában, hogy nekünk holnap reggel a gyermekeinknek kenyeret kell adniuk. Mi pedig nyugodtan alomra térhetünk.

JOMKIPPUR

Egy Jomkippur este, a neila után a Bál-Sém befogadott kocsiájába és kedvenc tanítványát, a kossoni Rabbi Nachmannal gyors iramban elhajlatott. Az út szélén egy kocsa állt, ott megállította lovat, leszállt és gyors léptekkel bezörgögette az ajtón. Egy földrepuportot embert talált az ioóban: a kocsmáros, akinek odalépett és harsány szóoal megszólította.

— Mi történt veled ezen a Jomkippuron?

— Kérem tőle.

A kocsmáros felvette a fejét.

— Nagy bünt köoettem el, rabbi — mondta — Bünt, a legszenlebb napon. És azt hiszem, hogy a sátán üszekelt velem és ez okozta az én szerencsétlenségemet.

— Beszélj fiam, — mondta a Bál-Sém.

— És a kocsmáros sirva nyögdecselni kezdett: — Tegnap este, Kolnidre előtt a feleségemet és gyermekeimet korán beküldtem a városba. En magam egy kisse visszamaradtam, hogy bezáram a puszét. Ugye hogy megfogartam a kulcsot a zárba és fel akartam menni a lépcsőre, hogy én is elinduljak a templomba: a földesurunk egy küldőnce jelent meg és sürögésen bori kért tőlem. En kiszolgáltam, de ugyanabban a pillanatban két új oeső kopogott az ajtón. Még nappal volt és azt hittem, nyugodtan maradhatok még pár pillanatra, de oedőntes módon egyik kocsistól a másik után érkeztek és mire elintéztem őket, látam, hogy lenpuszták a nap és beköszönt a Jomkippur előőte. Megsötélt és megszegeenlő mentem be a szobámba és előkerestem egy imakönyvet, hogy otthon imádkozhassam, távol szerelteleimtől. De a sátán jüszött velem megint. Egy imakönyv sem volt a házban, a családom mind magánál oitte a városba. És ekkor oaszotteltem a kezem és így kiáltoztam fel: Mindenható Isten! nézd milyén szomorú az én sítvem, hogy nem imádkozhatom a te gyűlekezeteden a mai szent eslén. Még egy imakönyvem sincs.

Es én nem tudok betéve egyetlen egy imát sem és azórt Mindenható Isten arra kérlek, enged meg nekem, hogy én csak a betűket mondjam el. En elmondok előtted ima helyett minden egyes héber betűt. De Te Mindenható, te csinálj helyettem a betűből mondatokat és a mondatokból imákat... Azután a kocsmáros halkán hozzátette: — Ezt a bünt köoettem el tegnap Kolnidre estején.

A Bál-Sém pedig mosolyogva így szőlt: — Fiam, te nem oékeztél. Már hosszú ovek óta nem oitél a mindenható úgy egy imának, mint annak, amit te küldél hozzá Jomkippur éjszakáján.

KÉT SZÓKE PAJFONAT

Jomkippur előtt éjszakán rabbi Léoi Jiccho, a berdiseoi szent, magában barangolt a község utcáin. Egyszer csak egy halvány aranyszínű derengést pill látni, mint valami részeg glóriát egy kis kunyhó fölött. Egy fiatal asszony állt ott a szobában egyedül és áhítatosan imádkozott. Ránézett a mesterre, aki jól ismert és mélyen elpirult. A rabbi pedig így szőllotta meg: — Ne félj leányom, gyönyörű aranykoronát látok a fejed fölött csillogni. Ne reszkess, mert úgy érzem, hogy nincs miéti félned. Kérlek, mondd el nekem a te életed titkát.

— És a fiatal asszony ekkor ezeket mesélte el: — Tizenhét éves voltam, mikor apám el és anyámat gyilkos kezek elpusztították. Négy kis testvéremmel kellett gonddokodnom és a majorság mely nekünk kenyeret adott, oly keveset jövedelmezett, hogy kenyeret ooltam benneni a földesurhoz és megkérni, engedjen nekünk a bérletből. A földesur, a fiatal gróf maga fogadott és amikor rám nézett, tüzes bágyat láttam a szemében és nad lobogást. Olyan szavakat mondott nekem, melyek arcomba kergettek és oézt, hozzám akart érni, de én elölköttem őt magamtól. Mikor már az ajtóban voltam, visszahúzott és azt mondta: — Elengedem neked a bérösszeget, de egy feltételel van. Engedd meg, hogy megcsókoljam azt a szép szőke hajadat...

— Ki akartam tépni magamat a kezéből, de már nem lehetett. Megcsókálta a hajamat és én szőgyentől kábula siettem haza. Almatlan, keseres éjszaka köoelkezett, átkoztam szépségemet, mely ilyen szégyenre hozott és haragomban oltó kerestem elő és levágtam a két szőke hajfontomat. Aztán másnap testőreimmel együtt othagytam a majorságot és a városba kööltöttem. Nagyüzében, keseres nélkülszék közt neveltem a kiscyeneget, azt én is férjhezmentem. De ja, három héttel esküőim után férjem meghalt. En azt hiszem, az én büntöm okozta halálát. Azóta itt élek csondban és visszaonultam és imádkozom minden éjszaka, hogy a Mindenható bocsássa meg büntömet.

A rabbi bólintott.

— Ertelek leányom — mondotta. — És az a két hajfont?

— Itt örööm öket — mondta a fiatalasszony és egy kis ládikát adott át a rabbinak.

Jomkippur esteje köoelkezett el. A berdiseoi gyűlekezet mely áhítatlán állott a szent éjszakán és a rabbi Léoi Jiccho egyszerre így kiáltott fel, egy kis faladát emelve az ég felé: — Mindenható Isten! Egy leányod zokog a föld, hogy bocsásd meg a büntét, melyet meg gondolatban sem köoelhet el. Itt van az ő legszebb ékszer, melyet ő maga dobott el, hogy bocsásonat nyerjen Tőled. Lásd, Pilág Ura. Ilyenek a Te népednek, Izraelnek büntei.

— És a chaszidusok azt mesélik, hogy ezeknél a száznakál nagy zás támadt, a felhák között pillámszár szakította át a sötét égboltot és a sátán, aki ott kuporgott Isten trónjánál, hogy benádojja Izraelt, megszegeenlően futott el. Az angyalok és a szeráfok oedőlőtos diadaléneket kezdtek... Odalépt a berdiseoi templomban pedig kezdődött a kolnidre.

תורה ותורה מובה Boldog újvetel kíván

rokonainak, jóbarátainak és ismerőseinek: Sonnenschein Eliás ker. rabbi Pancota, Gábel Sándor, az oradeai orth. hitköz-ség főjegyzője, Rosenfeld Ede szobafestő és neje, Sibiu, Juszt Móse, a Brith Hanoar Hamizrachi elnöke, Kautheil Ernő, Timişoara, Mendelsohn Mózes, Huedin, Gottlieb Hermann, Oradea.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor ZSIDÓ HETILAP Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Az egész világ sátorban él...

Valamikor, nem is olyan nagyon régen mindég azt írtuk és hirdettük, hogy a sátrak ünnepe kizárólagosan zsidó ünnep. Egyetlen népe sincs a világnak, amely annyira érezze az idegenlenség szimbolusát, mint épen mi, zsidók. Ma már azok is tudják, akik palotákban laknak, meg azok is, akik nagy vagyonok felett trónolnak, hogy a zsidó számára a világ bármelyik sarkában minden csak a sátor labilitásával bir. Jön egy politikai fuvalom, jöhet ellenséges agitáció: és odavan a látszólagos biztonság, előkerülhet újra nagyapánk, vagy apánk görbe vándorbolja és mehoitunk új sátrat keresni. Mi, zsidók, a XX. század moderna nomádjai vagyunk, de nem saját jószántunkból, hanem embertársaink rosszvoltából. Valótlant állít az az ellenségünk, aki azt hirdeti, hogy mi nyugtalan vértű nép volnánk. Talán senki sem becsüli úgy meg a nyugodt otthon szépségét és kényelmét, mint mi zsidók, akik 2000 év óta folyton csak vándorolunk. De mit tegyünk, ha egyszerre embermivlők támadnak szegény ezrekre és mint az emberi indulatok alvilágának oiszbabadult uriféi, rohannak reánk és övöltik jölsmert szölamaitak.

Amit eddig elmondottunk, az aktuális már évszázadok óta. Nem mondunk vele újat, legfeljebb most jobban érezzük, mint történelmünk folyamán valaha. A nyolc napra felállított sátor: zsidó létünk örök szimbolusából ma a valóság színterére lépett és mehoilnap — sajnos — nyolc nap lesz nekünk a kóház s az év többi része, a sátor.

ból véres-komoly valóság lesz az összemberiség számára is. Azt hittük a legutóbbi évtizedekben, hogy az emberiség is, meg mi is, csak emlékeztetőnek építgetjük összeleji szép ünnepeinket a sással fedett sáton. Most kínosan felhőrdülünk, mert maholnap a betonház lesz a mi „idejelenes” és örök lesz a betonfedezék és a bombabiztos földalati rejtékelek. Utána pedig jöhet majd a nomádok sátra és a nyugati civilizáció véle- ges oiszeomlása. Nem lehet és nem szabad pesszimistáknak lenniük, különösen nem ünnepeinkén, ezért szilárd meggyőződéssel, hittel hisszük és valljuk, hogy a szukkoth túléli majd mindézt és akkor is fennen hirdeti majd az örök zsidó fennmaradást, amikor Berlia kérenstetegének átkos helyén farkasok fognak üvöltöni és a teutonok cicsó népe valódi nomád sátrakban fog lakni. Akkorra felépül majd a mi igaz-sátrunk, Cion és lesz zsidó népünknek egy töredéke, amely a biztonság érzetével lakhat majd a saját földjén.

De addig? Csak fájdalommal gondolunk arra, hogy nem vígás számunkra az, hogy lassankint a mi szimbolusainkból: a sátor-

A huszadik század egyik legkiválóbb államférfia Masaryk Tamás meghalt

Az egész világ zsidósága gyászolja a kiváló humanistát, a zsidóság felejtethetlen nagy barátját

Ha van a XX-ik század eddigi történelmében keresztény államférfia, aki feltétlenül megérdemli azt, hogy a világ zsidósága örök időkre szeretettel zárja sződbe emlékeit: az elsősorban és mindenekelőtt Masaryk Tamás Guarrigue, a csehszlovák köztársaság megalapítója és első elnöke. De az európai igazi és hamisítatlan demokráciának nem halkszavú teoretikusa volt Masaryk elnök, hanem bátor harcosa is, aki gyakorlatilag is megvalósította azt, amit élete delén túl is nyíltan hangoztott.

Kevés államférfia élt korunkban, aki annyit küzdött volna saját népe boldogságáért, mint Masaryk. Viszont elérte életének új és népi, hazáját boldogan vezette az új önálló állami lét rögös és mégis oly dicsőséges útján. Nyolcvannaléves esztendő volt Masaryk elnök, amikor örökre lehunyta táradt szemét és halálos ágya körül emberi százmilliók állanak, akik elismerték és tudták róla, hogy ama kevés emelkedett szellemű államférfiukhoz tartozott, akik sohasem követelték koruk kergült eszméit, hanem a tiszta humanitásban, az igazi demokráciában találták meg az emberi boldogság útját.

Nagy halottja ő a világ demokráciájának. Amellett, hogy saját népéért harcolt sokszor élete kóházatásával is, halála a világdemokrácia gyása is, mert annak emelkedett szelleméért küzdött hosszú földi életén át, szakadatlan odaadással és bizással. De nem csupán Csehszlovákia népei gyászolják mélységes meghatottsággal a

ropái „kulturállamok” legtöbbjében, akkor ezerszeresen értékesebb volt annak a Masaryk elnöknek száva és munkája, aki nem csupán a maga személyében hitt és bizott az emelkedettebb emberi szellemben, hanem országának közöleményét is ily tekintetben befolyásolta. De nem hatalmi szóval, nem diktatorikus eszközökkel, hanem azzal a vég-

